Valdemaras Kukulas

saulėlydis mano giesmė

eilėraščiai

Valdemaras Kukulas

Saulėlydis mano giesmė | eilėraščiai

Lietuvos rašytojų sąjungos leidykla Vilnius

UDK 821.172-1
Ku-117
Knygos išleidimą rėmė Kultūros ministerija
© Delmante Kažukauskaitė-Kukulienė, 2011
© Apipavidalinimas, Romas Orantas, 2011
© Lietuvos rašytojų sąjungos leidykla, 2011
ISBN 978-9986-39-896-3

KAS PERKELTA

Tai pirma iš Valdemaro Kukulo knygų, kurioje jau tenka rašyti abi, pradžios ir pabaigos, datas: 1959–2011. Prisimenate, kad Kukulas ypatingiau nei daugelis domėjosi šioje žemelėje neilgai užtrukusių rašytojų likimais, jautriai rašė apie juos. Ir pats išėjo pradėjęs tik šeštą dešimtmetį. Tie žodžiai – tikėta mirtis, netikėta, – ką jie reiškia, nieko nereiškia. Kultūros viešuomenė suvokė kaip netikėtumą, nes iki paskutiniųjų dienų skaitė savaitraštyje „Nemunas" ir kitur Valdo mintis apie naujausias literatūros publikacijas. Buvo vienas uoliausių, smalsiausių *skaitytojų* ir vertintojų dabar Lietuvoje. Reikia pasakyti žodžius, kurie nūnai kažkodėl daugelį erzina: vertinamiems kūriniams ir reiškiniams jis kėlė aukštus *dvasingumo* reikalavimus, visuminius – socialinius, egzistencinius, dorovinius, profesinius.

Šios knygos rankraštis leidykloje atsirado 2010 m. rugsėjo 28 d. Prašom nesibarti, kad ji išeina tik dabar. Aiškinant reikėtų pasakyti daug nejaukių žodžių apie poezijos išleidimo galimybes ir darbo rutiną. Viena žinia visgi svarbi: knygos tekstus teko iš naujo surinkti, ir Autorius buvo spėjęs juos peržiūrėti, ką norėjęs – pataisęs.

Redaktoriaus (čia kalbu apie save) skaitymas yra ganėtinai specialus skaitymas. Jeigu kas nors pasakytų, kad savaip iškreiptas, – labai nesiginčyčiau. Rūpi visumos ir kiekvieno kūrinio vertė, rūpi knygos struktūra (skyriai, kas po ko eina), reikia įsižiūrėti į vyraujančias poetines formas, leksikos ir sintaksės autorinius dėsningumus (yra sistema ar ne), be abejo, privalai prižiūrėti kalbą. Man teko rengti spaudai vieną kitą ankstesnę Kukulo poezijos knygą, ir tada būdavo brūzgynėlių, apie kuriuos turėdavom pasikalbėti. O tartis su

juo būdavo vienas malonumas. Ne dėl to, kad tuoj sutikdavo, o dėl to, kad būdavo įdomu, pasakydavo nenuspėjamų dalykų. Tad štai: rengdamas spaudai šią Kukulo knygą beveik neturėjau prie ko prikibti, viena kita smulkmena. (Jeigu kas mano, kad tokia redaktoriaus išvada ir toks darbas yra lengviausia užduotis, trumpai tepasakysiu: ne.) Buvo keletas teksto surinkimo atsitiktinių klaidų ar abejotinų užrašymų, bet juos galėjau patikrinti pagal poeto rankraščius, kuriuos parodė jo žmona Deimantė. Beje, smulkias jo raideles turėjau skaityti su lupa.

Pratarmėje apsiribosiu svarbiausių įspūdžių lakoniškais užrašais.

Pirma. Švari, nusvidinta meninė kalba. Taip sakau gretindamas šį Kukulo rinkinį su jo ankstesniais. Ritmo ir rimo gerbėjas susikūrė savą verlibrą – su perkėlimais, vidiniais sąskambiais, sistemingomis nesistemomis, nuostabiu nelabai patogių žodžių supoetinimu. „Ir taip išdidžiai vaikšto katė / Visko žinojimo" – skaitydamas šias eilutes, prisiminiau ne Henriko Radausko katę, o Fernando Pessoa, poezijos daugiaveidį, net keista. Yra eilėraščių (pavyzdžiui, „Pavargau. Lovoj gulėdamas...", „Lūžtantis balsas..."), turinčių savo vienintelę intonaciją, yra įstabių intonacinių dialogų su kitais poetais, tarkime, su Alfonsu Maldoniu, Algirdu Verba (jo intonacinio gesto „Nieko neužgyvenau" parafrazės). Aukštasis pilotažas!

Antra. Ši Kukulo knyga, kad ir turinti originalių neįprastumų, grąžina į mūsų literatūros lauką „tradicinį", atpažįstamą poezijos grožį. Taip, reikšmingos iškalbos grožį.

Trečia. Turbūt svarbiausia, po mirties labai matoma.

Pirmieji knygos žodžiai:

Saulėlydis mano giesmė

Paskutinė.

Paskutiniai knygos žodžiai: *„ir viskas..."*

Pirmoji eilutė kartu yra knygos vardas. Privalu patikinti: tai ne leidėjų sugalvota „ašarėlė", taip knygą Valdemaras Kukulas buvo pavadinęs pats, iš karto.

Ar yra čia ryšio, ar tik sutapimas, spręskite patys: po Maldonio mirties 2008 m. išėjo jo eilėraščių knyga „Už saulėlydžio", jos parengimo spaudai konsultantas ir įvadinio straipsnio autorius buvo Kukulas, tame straipsnyje jis mini, kad Maldonis ant lapelio buvo užrašęs keletą galimų rinkinio pavadinimų, o ant atskiro lapo parašęs: „Jei tai būtų paskutinė knyga – pavadinimas – *Už saulėlydžio.*"

Tai tiek apie saulėlydį.

Šioje Kukulo knygoje yra daugybė posakių, įvaizdžių ir poetinių būsenų, kurias – skaitydami eilėraščius – mistifikuosime kaip išėjimo ženklus. Tad neužmirškime, jog išėjimo motyvas atėjo į Kukulo poeziją senokai ir suteikė jai dramatiškų spalvų. Ir visgi – tik „Saulėlydžio..." knyga taip ypatingai įsodrinta. Ir tik joje lemties ištarmės kartais (ne visada) visai ramios. Net liūdni paradoksai pasakomi ramiai.

Perkėlimo (*enjambement*) sąvoka priskirtina literatūrologų „paukščių kalbai", šiaip žmonėms ta žodžio vieta gretimose eilutėse nelabai berūpi. Tebus vienas pavyzdys:

Papasakosiu visą teisybę. Mirtis
Nepažįsta, nežino teisybės.

Perkėlimus nūnai pamėgęs Valdemaras Kukulas yra perkeltas į tą aukštą sritį, kurioje skambantys balsai jau vadinami lietuvių literatūros palikimu.

Valentinas Sventickas

□ 1971

☐ 1975 ☐ 1969

☐ 1980

☐ 1977

←

☐ Literatūros dienos Kupišky-76, susitikimo Alizavoje fragmentas: M. Karčiausko, V. Kukulo, E. Mezginaitė,

□ 1989
→

□

Su Juozu Apučiu
žurnalo „Pergalė"
(dab. „Metai")
redakcijoje 1985 m.

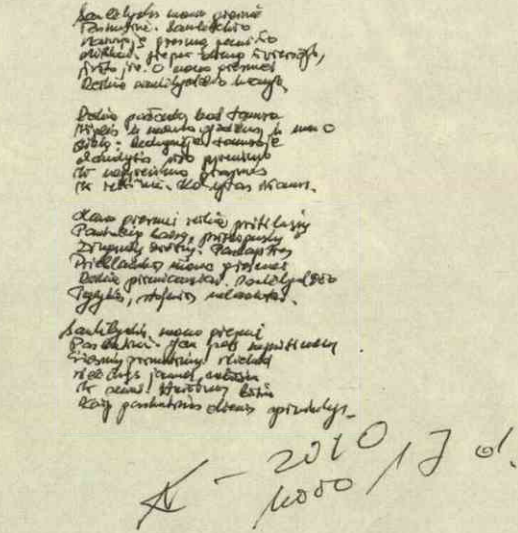

□

Iš kairės – Jonas Strielkūnas,
Henrikas Algis Čigriejus,
Valdemaras Kukulas 1992 m.
Onos Pajedaitės nuotr.

Visareginčios liūdesio akys

*

Saulėlydis mano giesmė
Paskutinė. Saulėtekio
Rausvąją giesmę pamiršo
Miškai. Jie per dieną šviesėjo,
Švito jie, o mano giesmei
Reikia saulėlydžio kraujo.

Reikia pažado, kad tamsa
Išplės ir mano vyzdžius, ir mano
Sielą: bedugnėje tamsoje
Maudysis viso gyvenimo
Ir negyvenimo prasmės
Ir reikšmės. Kol rytas išauš.

Mano giesmei reikia pritilusių
Paukščių balsų, prislopusių
Žingsnių žvėrių. Paslapties
Prieblandos mano giesmei
Reikia pirmiausia. Saulėlydžio
Tylybės, stojusios nelauktai.

Saulėlydis mano giesmė
Paskutinė. Jau pats neprisimenu
Giesmių pirmutinių. Niekad
Nebuvęs jaunas niekad nebūsiu
Ir senas. Amžinas būsiu
Kaip paskutinis dienos spindulys.

*

Saugiai parnešti paslaptį iki namų,
Kur laukiu aš pats, nežinantis,
Kad tą paslaptį nešu pats sau, atspėjęs
Ją seniai ir seniai nebelaikantis
Jos jokia paslaptimi. Nebent gyvybe.

Saugiai nunešti paslaptį iki uolos,
Kuri saugoma gyvybės, ugnies, mirties
Riterių apsupta: kiek ten galvų padėta,
Bandant laimėti gyvenimą, gyvybę,
Kuri nevertina pati savęs, kuri net nežino,
Kad ji gyva, kad ja gyvi gyvieji!

Saugiai nunešti paslaptį iki kalnų
Tarpeklio, kuriame verda ir kunkuliuoja
Gyvybės upokšnis sraunus, kurio
Dar niekas nei matė, nei girdėjo,
Todėl ir gyvybė net vardo, net aido
Neturi. Krinta sau iš kalnų, ir tiek.

Saugiai nunešti paslaptį iki namų,
Kur laukiu aš pats – be paslapties,
Be gyvybės, perregimas kaip šis vanduo,
Perrėkiamas kaip ši tyla. Paslaptis
Taipogi perregima ir perrėkiama,
Todėl jos nėra. Yra tik jos nešėjai.

*

Mane liudija kitas, todėl
Tai teisinga. Danguje atsispindi
Net menkiausias žiedelis, krislas
Šviesos šuliny, paskenduolio
Atodūsis tvenkiny, liudijantis
Meilės ir mirties begalybę.

Sakau: begalybė, sakau:
Amžinybė. Ir tai galiu ištarti
Todėl, kad manimi tai ištaria
Kitas: manyje atsispindi
Mano tėvų ir senelių dorybės
Ir nuodėmės. Jų tęstinumas.

Aš pats nieko neatspindžiu. Danguje
Atsispindi patys – ir girtuoklystė
Tėvo, ir amžina bejėgystė
Motinos. Bet kai tai susilieja,
Kokia tai jėga! Kokia tai galybė,
Galinti paliudyti net mane!

Mane liudija mano many
Gyvenantys kunigai ir išminčiai,
Ir todėl many atsispindi Dievas,
Kurio aš nepažįstu, dangūs
Neišsemiami ir neaprėpiamas
Blogis. Kaip ir neapykanta.

Ji štai labiausiai ir liudija
Mano baimę kada nors nekęsti
Dievo, nekęsti savęs. Kitas
Tegu nekenčia manęs. Jo neapykanta
Geriausiai paliudys mane. Silpną
Ir labai nuodėmingą. Labai.

*

Rodyklės be laikrodžio sukasi
Priešingomis kryptimis, rodo
Pragaištingiausią laiką (dieną
Sutemas, naktį aušros pašvaistę),
Bet man nebaisu: miškas juosta
Ne laiko rankoj, o upės teka žemyn.

Upės teka žemyn, pakalnėj
Jų laukia didesnis, sunkesnis
Vanduo, o šio laukia didžiausias
Vandenynas. Ką jau ten žemė,
Prisigaminusi laikrodžių su gegutėm
Ir apvaliais auksiniais dangteliais.

Iki degumo nusvidinta strėlė
Be jokio lanko lekia skirtingomis
Kryptimis, kerta vienodai
Abiejų kariuomenių didvyrius,
Bet aš nebijau: ką ten Trečiasis
Pasaulinis susinaikinusioj žemėj!

Kas šimtmetis arčiau ir arčiau
Teisieji kalėjimo durų: strėlės,
Per šimtmečius lėkdamos, virto
Lengvais bumerangais. Upės,
Tiek metų svidinusios save,
Virto sausros įtrūkiais dykumose.

O jose gyvename mes.

*

Ten yra durys, už durų –
Dar dvejos durys. Beldžia
Beržas į baltas eglės duris,
Bet niekas neatidaro. Girgžteli
Sukrypusios uosio durys,
Bet tik nuo vėjo. Arba nuo šviesos.

Durys, kuriose gyvenome,
Vyriuose, sąramose pulsuoja
Gyvybės srovė. Ne už jų,
Užvertų, gyvena. Gyvena
Jose, ošiančiose, gaudžiančiose,
Gyvybė, stipresnė už patį medį.

Kirvis neįkerta švogždesio
Nakties sužeistos. Neima
Peilis šviesos šlamėjimo
Abipus epušės durų. Eglė
Keldamasi atsineša į namus
Savo trisdešimt durų,

Ir eina vaikai iš žalios
Šviesos į šviesą geltoną,
Ir eina šeima iš pilkos
Nesveikatos šviesos į šviesą
Juodą kaip saulė pačiam
Zenite. Uždaras ratas.

Už šių beržo durų dar trejos
Durys: į juodalksnį oi tu nejuodą
Ir drebulę durys. Bet tu nepabelsi
Nė į vienas duris. Nebent pakartotų
Tavo atdūsis vėjo šniokštimą,
Tavo nerimas vystų kaip spalis

Lėtai. Neatšaukiamai. Ir nepaguodžiamai.

✶

Dievas yra vyšnia, kuri
Iškelia savo didžiąją šaką
Iš sodo į gatvę, didžiąją
Savo šaką paverčia gatvės
Didžiuoju šešėliu. Nedrįskit
Pjauti žolės apie vyšnios kamieną.

Vyšnia yra nuotaka, bręsta
Vyšnių vynas gatvėje, sirpsta
Dievo ambrozija gatvėj, sodą
Palikus Adomo ir Ievos
Obeliai. Tik nebandykit
Skint obuolių nuo saldinės obels.

Dievas yra slyva, kuri
Išaugo už sodo tvoros, tiesdama
Savo šakas į sodą, namo,
Laužydama šaligatvį, kaulus
Neatsargių praeivių. Nedrįskit
Kirsti ne vietoj išaugusio medžio.

Slyva turi kauliuką, o šis
Turi branduolį – skanų,
Tačiau be galo nuodingą. Gerkit
Slyvų kauliukų antpilą, slyvų
Kauliukų branduolių antpilą,
Ir miegosit giliai kaip dievai.

Miegosit giliai, kiek leidžia
Giliai miegoti dangus ir žemė,
Kurioje kraunasi dangaus mėlynumo
Miegas. Miegosit ilgai,
Tiek, kiek ilgai leidžia miegoti
Miego žiedai, žydintys toli nuo savęs.

*

Mirtiškas grožis: įšalus
Žuvis su tūkstančiais aukso
Žiedų vietoj žvynų: nėra
Jokios salos jokių marių
Vidury sukraut šitai grožybei,
Mirtiško grožio rūmams.

Nėra jokio sakalo, kuris
Sklęstų virš kléties mergautinės
Marių pačiam vidury. Aukso
Prakeiksmas ir palaiminimas
Telydi vestuvininkus: jie skęsta
Vidury marių salos vidury.

Išbrenda devyniaragis piršlys
Iš marių: mirtiškas grožis:
Jo rūbai, kriauklynai, žvynai
Ir melodija, kuri tegirdėti
Pačiame marių dugne. Vadinasi,
Niekam ir niekada. Amen.

*

Gyvenimo laiptai veda
Žemyn. Ne aukštyn. Tenai
Atvirame lange susipynę
Užuolaidos ir obelų
Žydinčios šakos, užuolaidos
Ir vijokliai. Bet ten užginta.

Ten mums užginta. Atviroje
Terasoje mylisi šiltas
Vėjelis ir nuovargio pledas,
Pūkuotas, lengvutis. Šešėlis
Gailesčio ir švelniai prisirpus
Jaunutė širdgėlos uoga.

Ten mums užginta įeiti:
Langai atviri ir atviras
Gyvenimo žodis skirtas
Ne mums. Mes slapukaujam
Net savyje, nusileidę
Gyvenimo laiptais į dugną.

O ten, aukštai, viską žino
Apie mus be debesėlio
Dangus, amžinai atviros
Durys į amžinybę, tuščios
Visareginčios liūdesio akys
Žino viską, bet neišduoda.

Niekas mūsų ten neįrėmins
Atvirame lange, kur plaikstos
Muzikos atplaišos ir šviesos
Karpiniai, išlydžiai žvilgsnių
Ir lengvas tinklelis nuo musių.
Nuo musių ir mūsų.

*

Pačiam netekties pakrašty, pačiam
Užnugaryje tamsybių krebžda
Maža mažytė gyvybė, pūkuota
Šviesa ir spinduliais ūsuota.
Bet iš tamsos tamsos nematyti.
Lėtai ir nejuntamai kraunasi rytas.

Kraunasi rytas, kuris neišaušta
Apakusiems nuo kasdieninių
Darbų ir nuo kasdieniškai įprasto
Melo. Tačiau nevilties pakrašty,
Užriby neteisybės kraunas lėtai
Leisgyvė gyvastis, gerumu pūkuota.

Kur tie tamsos delnai, ką apglėbtų
Daigą vos gyvą? Kur tie nevilties
Delnai, ką apglėbtų nuo šalčio virpantį
Ūglį vilties? Tamsa pakelta
Kaip kumštis, o neteisybė
Iškelta tironui pasveikinti.

Ir visa tai vyksta nakties aky
Bedugnėj, Dievo akis užtraukus
Sutemų ūkanoms: nieks negloboja
Krebždančios mažytės gyvybės.
Ji auga savaime į šviesą,
Į dieną, į tiesą, kurios dar nemato.

Savaime naktis lėtai apsibrėžia
Ratą apie save, užsisklęsdama
Nuo šviesos ir tiesos. Nakties pakrašty,
Užkaboriuos tamsos įėjimo
Ieško į vidų mažas mažytis
Žmogus. Tuo didesnis, kad mažas.

*

Kviečiu į šešėlių mūšį: šviesos
Siluetas, tamsos siluetas, saulės
Kontūras išsilydęs, mėnulio
Griežtas kontūras, ir viskas vienam
Šešėliuotam fone nebūties,
O aš – tik žiūrovas.

Klausausi mūšio savy: tamsus
Kančios siluetas, vilties
Šviesus siluetas. Neapykantos sparnas
Meta šešėlį ant meilės šešėlio
Peršviečiamo, be galo vaiskaus,
O aš – tik žiūrovas.

Pranešu apie grumtynes: balti
Pėstininkai praeities pralaimi
Prieš pėstininkus niūrios ateities,
Juodus, neperšaunamus. Dabartės
Lenta ne šachmatinė, o dryžuota.
Bet aš – tik žiūrovas.

Dryžuotoje tamsoje, dryžuotoje
Rainoje šviesoje mirga marga
Sapnų fantomai, fantomai
Nepadarytų darbų. Šešėlis
Ryja šešėlį, tamsa ryja tamsą,
O aš – tik žiūrovas.

*

Dieve, apsaugoki trapiausią,
Grakščiausią vazą nakties
Nuo tikrosios tamsos. Siūleliais
Voratinklio imk, sutvarstyk
Įplyšusį audinį mėnesienos
Ant išgaravusių ežerų.

Apsaugoki nuo žmogaus tolumoj
Nutilusią muziką, užrašytą
Ant voratinklio penklinės.
Joks garsas negyvens ten, kur žmogus
Gyveno kada nors. Šiandien,
Ačiū tau, niekas išvis negyvena.

Ir vis tiek grakščiausią, trapiausią
Vazą senosios doros išsaugok
Žmogiškumo muziejuj. Verpia
Voratinklių šilką, audžia
Marškonis iš pelenų nematomos
Dvasios, bet to neužtenka.

Šviesa per šviesi, kad matytųs
Dulkės deimantas, triukšmas
Per garsus, kad mums pasigirstų
Mirusiųjų atodūsiai. Gelbėk
Pačią trapiausią, grakščiausią
Vazą nakties. Mums jos užteks.

*

Ne ūkanų ūkanos, o klaidų
Klaidos. Neik šiuo purienų tiltu
Į vidurį upės, vidurį
Sūkurio. Sūkuriuoja pavasario
Vėjas, o verda, o kunkuliuoja
Lelijos vandens sūkurio vidury.

O, tos vandens lelijos! Lėvuo
Užtvenktas, todėl ir išdžiūvęs,
Plynas kaip mėlynas laukas. Dugne
Užsimiršimo lelijos, dugne
Svaigulio baltos lelijos. Klaidų
Klaidos gyvenimo paviršiuj.

Ekleziasto ūkų ūkai, ūkanų
Ūkanos mano klaidas paaiškina.
Neik šiuo vandens lelijų tiltu
Į pelkės vidurį, prisiminimų
Verpetą: sukasi sūkuriuoja
Upėj pavasario saulės likučiai.

Gyvenimo liekana. Tik likučiai
Tikėjimo, vertusio perbristi
Visas verdenes ir dugno duobes.
Neik ajerų viršūnėmis kranto
Palaiminto linkui, nors krantas
Rūkuoja, ūkuoja. Klaidų

Klaidos yra ta didžioji paguoda,
Patikimiausia brasta per savo
Užtvenktas prisiminimų marias.
Vėjas nurimsta, ir nieko nelieka
Iš šėlsmo jaunystės, aistros
Minties. Vien tik ūkanų ūkanos.

*

Teisingiausias atsakymas bus
Tavo klausimas: uoga išduoda
Vaiskrūmio vardą, obuolys
Obelis išskirsto veislėmis. Klausk,
Ir iš karto pats sau atsakysi
Į klausimą savo. Nėra jokių

Atsakymų į amžinybės
Klausimus, laiko klausimus.
Klausimai patys save komentuoja
Ir išaiškina. Meilė neklausia,
Ar myli, skausmas neklausia,
Ar skauda. Skauda, ir tiek.

Dievas žino, kad saulė jokio
Laikrodžio nepažįsta, Dievas žino,
Kad mėnuo nepripažįsta
Net saulės laikrodžio, tačiau
Laikas matuojamas pagal
Saulės ir mėnesio kalendorius.

Žmonės žino tik tiek: žemę
Reikia apsėti, o žemė pati
Pasako, parodo, ką ir kada
Sėti, sodinti. Vien tiktai klausk,
Ir matysi: atsakymų tau
Nereikia. Nes jų nebūna išvis.

Tavo klausimas visada bus
Tavo atsakymas. Ne tik sau,
Bet ir upės – upei, miško –
Miškui. Gamta nekalba žodžiais.
Šlamesiais ji kalba, šnaresiais
Kalba ji, o viską supranta.

✶

Su viršūnių sodinimu grįžo
Liūdesys. Niekam nieko nesakęs
Išėjau į pavasario žvarbą. Šiaurys
Draskė žemę, ir lysvių randai
Virto gurvuoliais. Traukė šaknį
Naktis iš kančios. Tačiau niekas
Iš tiesų nekentėjo.

O viršūnėms prasikalant grįžo
Ilgesys. Norėjos ištrūkti
Iš už grotų šaknų, bet nebuvo
Helikopterių. Grumstais neléksi
Kaip vėjas palaidas. Tamsa kvadratu
Kėlė laužą, bet niekas o niekas
Iš tiesų nekentėjo.

Viršūnėms išsprogstant sugrįžo
Neviltis. Trypinėjom mažytėm
Šakelėm mažom ir mažyčiais
Akmenėliais viršūnių. Mes klupom
Ir vėl kėlėmės, tačiau daugino
Triskart kančią žvarba, nors niekas
Iš tiesų nekentėjo.

✶

Mano pelėda tyli. Dieną
Tyli todėl, kad miega, naktį
Todėl, kad neatsižiūri
Į tamsą: šitiek atspalvių
Ir spalvų, o vardų joms
Nė vieno. Tyla jas įgarsina.

Mano medinė pelėda,
Gauta vien už tai, kad rašau
Ir kalbu, tyli, nes medis,
Iš kurio ji išdrožta,
Miręs. Dieną ir naktį tyli
Tas medis. Tik šviečia baltai.

Išmintis mano tyli. Dieną
Tyli todėl, kad triukšmas, naktį
Todėl, kad gilaus tylos gausmo
Nepakelia nei regėjimas,
Nei klausa. Apkurtus, apakus
Mano mintis klauso savęs.

Bet plunksnos pašiaušios. Pašiurpęs
Kūnas lyg vytų iš raidės
Pilkąją pelę. Bet šitaip
Tik rodos. Pelių nepažįsta
Mano pelėda. Ji stūkso
Tamsos amžinybėj, ir tiek.

*

Aš kaip tas medis, galintis
Priglausti, paslėpt giesmininką
Paukštį, bet niekada negalėsiantis
Pakilt ir nuskrist kaip tas paukštis
Pasigiedodamas. Gal ir gerai.
Net ir nulėkdamas paukštis palieka

Savo šešėlį ant lapo gysloto,
O nenusineša nieko. Nebent
Niežtinčią dulkę, jei skrenda
Vasaros pragare. O juostantis lapas
Net ir karščiausią liepiausią
Liepą ilsis paukščio klajūno šešėly.

Apie mane kaip apie tą kaštoną,
Iš savo palaukės išėjusį kiton
Palaukėn, nebus dainuojama.
Nebus dainos apie ąžuolą,
Išėjusį ginti tėvynės į drebulės
Tėviškę. Nieko nebus. Kojų
Liga vadins visi mano sėslumą.

Bet užtat kokios galybės,
Kokios platybės ligos tos
Po žeme! Tūkstančiai paukščių
Gali semtis stiprybės kelionei
Per vandenynus. Net šaknys
Neatlaiko jos karščio ir sulapoja.

*

Susipažinkit, vaikai, štai naujoji
Jūsų gyvenimo mokytoja. Vadinasi,
Priešė. Ir iš tiesų, vos atsisėdus
Ji dingsta dulkių tamsoj, vos atsistojus
Ištirpsta žaibo tvyksnyje. Klasei
Tai, žinoma, fejerverkas ir konfeti,
Bet kas iš to mūsų gyvenimui?

Žodžio, frazės, pastraipos, lapo
Biblijoj neišskirsi. Mokytiniai
Nepakęstų šiandienos mokinių,
Jei būtų istorija. Bėkit, vaikai,
Nuo apaštalų, kurie dar nesužinojo,
Ką reiškia apaštalauti. Ir kam.

*

Pro svetimus žodžius vos matyti
Plaukai ir kakta. Pro svetimą kalbą
Negirdėti nei baimės, nei siaubo:
Tau liko gyventi vos metai.
Ir tai nepilni, ir joks užkalbėjimas
Jau nepadės įveikti save.

Papasakotas vertas gyvenimas
Svetimais žodžiais, intonacijom
Dar svetimesnėm. Tau teko gyventi
Tik tiek, kiek netelpa sakiniuose
Svetimuose, kiek išsprūsta iš žodžių
Reikšmių svetimų. Ir iš balso.

Gyvenimas už gyvenimo.
Kiek ir ko buvo šitaip laukta?
Kaip garbintas tas kažkas. Bet už svetimų
Žodžių svetimose melodijose
Nelieka nieko kažko. Lyg skaitytum romaną
Nekenčiamo autoriaus apie save.

*

Iš didžiulės nemeilės šis miestas
Prasikalė, augo ir brendo,
Kol monstras sugriuvo. Iš meilės
Ši usnių pilnoji dykynė,
Dilgėlynų dosnioji nykynė,
Kuria nusakoma net poezija.

Nemigų išnaktų įkvėpimas
Katedros aikštės kampe pastatė
Varpinę nuovargio. Atodūsis
Sukūrė virpančius parkus Verkių,
O ir viską, kas andai Vilnius,
Sukūrė poezija. Net svetimkalbė.

Nes viskas yra dvasia, kurios plytos
Tetinka melodijai mūryti,
Ritmo kolonoms statyti. Jei ne poezija,
Miestai ore pleventų, ištirptų
Ryto rūkuos ir vakaro ūkuose,
Kuriais taip pat nusakoma poezija.

Iš mano nuovargio tyso žemai
Barbakano žaltys. Iš mano kantrybės
Džiūsta ir raitos poeto Markučiai
Svetimkalbiai. Jų tai tikrai nekurtų
Mano kalba, jei būtų linkusi
Užsisklęst ir iš keršto numirti.

✶

Išvežčiau į kalnus. Kalnais
Čia vadina kalvas, vos vos
Pakilusias virš jūros lygio. Ar ten
Mirtum iš bado, gūdžioj vienatvėj
Paliktas, tėve? Veikiau pakylėtas
Jaustumeis, paaukotas vienatvei.

Mūsų kalnai yra mūsų tremtis
Į save, žinančius, kad kalnų niekad
Nepamatysime ir nepatirsime. Kopia
Pasiramstydamas ramentais į savo
Vienatvę visų numylėtas poetas
Ir nežino, kad negrįžimas – jau jo.

Bet vienatvė niekad nebūna
Kieno nors. Ji yra dienų ir naktų,
Miškų ir jūros vienatvė, kurioj
Klaidžioja vienas poetas, apaugęs
Savo kerpėm ir keterom savo bangų
Apėjęs. Mėnesienoj jis tirpsta.

Nebevešiu į kalnus, tėve,
Tavęs, nes tikrai nenoriu, kad būtum
Išbaigtas iki galo. Jau atsakei
Už save ir už savo tėvus, ir už savo
Vaikus. Dabar už tave tegu atsako
Tie, kas tvėrė tave, bet nenumarino.

*

Poezija knygos viršeliais?
Nesusipratimas. Poezija tyli
Be nugaros, veido, be nimbo
Virš nesančio veido, galinti
Įsiskverbt į tikrovės plyšį
Kiekvieną. Nes ji nematoma.

Poezija skaitovo balsu?
Apgavystė didžiausia. Poezija
Suakmenėja mirties ir gimimo
Veide kaip kaukė ir suanglėja,
Gintaru virsta kaip priešistorinio
Miško liekanos jūros dugne.

Poezija televizoriaus ekrane
Yra jos nužudymas, nes poezija
Muzikuoja ir tapo ne spalvomis
Ir ne garsais. Ji pati savaime
Yra spalvų muzika ir muzikos
Spalvos. Todėl jų niekas nemato.

Poezija manyje yra didžiausia
Poezijos falsifikacija. Jinai
Yra tik todėl, kad jos nėra, o manęs
Nėra tik todėl, kad gyvenu. Taigi
Gyvas negyvame ir negyvas
Gyvame. Ir tai yra poezija.

*

Nemenčinės plentu ėjau.
Plaukiau Nemenčinės plento
Eismo juostom plačiom, žalia
Skiriamąja juosta: tenai,
Nemenčinėj, trykšta sveikatos
Ir jaunystės sodai žali.

Erškėtrožė ant kalvos, balta
Poetės erškėtrožė viršūnėj
Rausta čia pat, akyse, einant
Nemenčinės plentu. Nemačiau
Niekuomet žalesnio, vešlesnio
Plento. Plento linkui to krūmo.

Linkui krūmo, kuris išsiskleis
Visų, kas jį pažinojo, tyla
Ir tylėjimu savižudybės,
Tegu ir kalboje. Einu, plaukiu
Nemenčinės plentu vienas,
Lenkiamas svetimo gyvenimo.

Nemenčinės plentu einu,
Plaukiu Nemenčinės plentu
Žaliuoju, lenkiamas pačių
Greičiausių lainerių ir raketų.
Stoviu pakelėje, stabdau
Seniai jau numirusį seną

Šiukšliavežį su arklioku.
Bet vienas stoviu žalioje
Skiriamojoje juostoje. Mirę
Ir nutolę poetai stovi sau
Tyliai kaip Nemenčinės
Sveikatos, jaunystės sodai žali.

*

Nerašau aš tos knygos. Nerašo
Ji manęs, nors jai ir meldžiuos
Žodžiais, sakiniais, pastraipom
Ritmizuotom. Net ritmas negelbsti.
Net ritmas tėra tik ritmas. Muzika
Manęs nesukuria. Neįkvepia gyventi.

Ir todėl ta knyga nebus parašyta.
Nes iki šiol neparašytas aš pats. Diena
Manęs nemato ir nematys, naktis
Manęs nesapnuoja ir nesapnuos. Esu
Neatpažintųjų kapinėse neatpažintas
Net savo šešėlio. Net savo aido.

O, tos kapinės neparašytų knygų
Ir nesukurtos muzikos! Būtent čia ilsis
Vienintelė išmintis ir vienintelė
Tiesa gyvenimo, kurio niekas nepavagia
Ir neuždaro niekas į narvą
Eilėraščio už penklinių grotų.

Ir šis eilėraštis parašytas nebus,
Nes žodžiai nekuria muzikos. Muzika
Nekuria manęs. Taigi eilėraštis
Kuria pats save, o ne mane. Mano
Valia palaužta, galia atkerėta, dalia
Nulemta: parašytas niekad nebūsiu.

*

DEIMANTEI

Mylėti tą, kuri nemyli, yra
Daugiau, negu mylėti tą, kuri myli
Tave. Rožės pumpuras skleidžias
Kaip erškėtrožės, lauko avietės
Virsta laukinėm avietėm, bet niekad
Neišduosiu tavęs, mylimoji.

Tylėti užkeikta tyla yra
Sunkiau, negu pasakyti „myliu"
Kasdieniška kalba. Obuoliai
Ir kriaušės seniai neteko biblinio
Turinio ir prasmės, bet niekada
Neišduosiu tavęs, mylimoji.

Pagaliau net nežinau, kas yra
Išdavystė, jei vieną vienintelę
Meilę jungia tik viena vienintelė
Meilė? Ją gaubia tik vienas
Dangus? Ir žvaigždės žino, kad niekad
Neišduosiu tavęs, mylimoji.

*

Meilė trunka triskart ilgiau
Už gyvenimą, triskart
Ilgiau nei siekia atsiminimai
Apie senelių gyvenimą,
Pačią pradžią. Meilė yra tai,
Kas buvo ir bus. Bet ne tai, kas yra.

Meilė yra ilgiau nei Dievas
Ar popiežius palaimino,
Ir daug trumpiau, negu skausmas
Spėja patirti skausmą.
Meilė yra palaiminimas
Negyvenančių savyje.

Meilė tęsiasi, kol pražyla
Kraujas, o juodžemis virsta
Sachara geltona. Meilė
Yra virš tavęs ir už tavęs,
Bet meilė niekada nėra tai,
Ką glostai dažnai ir bučiuoji.

Niekada nėra meilės, kuri
Pati pasisakytų, kad myli
Ir išnyks, jeigu tu nemylėsi.
Meilė yra triskart tu, triskart
Tavo ūgis ir triskart
Tavo negandos tūris.

*

Kol kas nieks nesikeičia: susitiksim
Skaistybės gatvėje ties septintuoju
Ratu, o tada pažiūrėsim: eiti
Į Viešpaties kino teatrą ar grįžti
Namo ir ilgai vakaroti: dešimt,
Dvidešimt, trisdešimt metų prie vyno.

Kol kas vyno negeriu. Man pačiam įdomu,
Kiek nuodėmių, nuopuolių užregistruota
Viešpaties kino archyvuose. Nežinau,
Ar filmuoja ir šią mano akimirką
Nebūties operatoriai, bet puikiai žinau,
Kad esu nuodėmingas, nes gyvas.

Paskui pamatysim: alėjos gale
Yra smagi užeigėlė „Pas Abraomą",
Kur galima dešimt, dvidešimt, trisdešimt
Metų praleisti, visai nesivarginant
Grįžti namo: nei tau indus plauti,
Nei dulkes valyti. Gerk ir svajok.

Bet vis dėlto, vos nepamiršau, pasiimk
Dėl visa ko skėtį: Skaistyklos gatvėje
Vien miglos ir rūkas, vien rūkas ir miglos,
Nepermatoma dulkianti tuštybė, ir kol
Nuspręsim, kur eiti, būsime šlaputėliai
Nuo ašarų. Neišverktų. Sausutėlių.

*

Kai glostai, lelijos ir rožės
Išauga tiesiog iš pirštų, iš kraujo
Tekėjimo. Tekėjimo visada
Nuo kalno ir niekada į kalną:
Plaukų sruvenimą glostai, plaukų
Ištikimybę ir prieraišumą.

Iš tavo minčių imasi pamažu
Tankiausi vijokliai, apraizgantys
Net dangoraižius. Kai bučiuoji,
Žodžiai užkeikiami šimtui metų,
Kol vėl būsi išduotas, kol vėl kas
Pabučiuos, ir atgausi žadą.

Dabar žado nereikia, balso
Nereikia. Nebent išsityčiotum iš Hado,
Kuris tave perkėlė į visai kitą
Laiką, visai kitą tikrovę: rūtos
Samanom virto, erškėtrožės virto
Nuodingais kerais. Bet tu myli.

Kai ilgiesi, sodo vyšnios ir slyvos
Persikrausto į tavo palėpę, ir tu
Jų kauliukais naktim bemiegėm
Buri sau ateitį: staiga trenki
Delnu į veidą, ir griaudžia
Perkūnija vaiskią naktį, ir tu verki.

✶

Atidarė duris. O dabar?
Kol beldžiaus, atrodė: myliu. Atrodė:
Negaliu. O dabar negaliu peržengt
Slenksčio, kurio nėra. Neapykanta
Virto meilė. Neapykanta sau
Ir savo buvimui. Už durų.

Ten, už durų, viskas kitaip:
Ten, už durų, tu jautiesi teisus
Ir teisingas. Kas nurengia tave
Šiapus durų? Nei tu mylėjai,
Nei šiaip jau miręs buvai. Apsimetėlis.
Apsimetėlis net už du. Už tris.

Ten, už durų, ramiausiai gyvena
Tavo daiktai ir mintys, tik dulkių
Seniai nebevalo tavo netavo
Moteris. Ir tu sau ir ne sau
Esi ir liksi už durų, net jei atsivertų
Dar vienos durys. Nes *už durų* –
Būsena, o ne vieta.

*

Nugara šiaurėn ir šiaurėn
Pakaušiu: koks tai kelias
Savų viduržiemių plynėm,
Skersai išilgai išraižytom
Rogių provėžom. Nesulaukdamas
Laukiu savo pūgos. Einu jos sutikt.

Mėnulio šviesa yra šaltis
Ir šaltis yra girgždėjimas
Šviesos po kojomis: o, kaip šviečia
Nemigos pašvaistė, vaiskiausias
Gaisras pasaulio! Liepsnoja
Sniegynai, liepsnom gesinami.

Sniegų kilometrai, ledo
Žvilgantys kilometrai:
Kokios žvitrios ir eiklios kojos
Šitoj kelionėj, bemaž neužkliūvant
Už nuodėmės grumsto ar išdavystės
Gurvuolio. Nors pūgos dar nėra.

O, tas audros, pūgos nuosavos
Laukimas! Burna atverta tarsi
Šauktų: aš čia. Akys išplėstos,
Tarsi klaustų: nejaugi čia aš?
Šalčio šviesa skaidri užlieja
Ir sustingdo ilgai kelionei.

*

To tai jau nesulauksit. Einu
Ten, kur ėjau: po kojomis girgžda
Kaulai vienatvės ir vienaties
Kremzlės, bet aš einu, ir saulė
Šviečia man virš galvos, palikusi
Vietą man mirties karalystėje.

Žinau, atsigręžti negalima:
Ten mėnuo saulužę veda ir
Dingsta žmogus, o aš palaimintas
Būt žmogumi: neturiu nei laiko,
Nei sielos būt tarp saulės ir mėnesio
Kalendorių: užtat aš nesu

Ir einu nesančiais mėnesienos
Dirvožemiais, apšviestas saulės
Nesančios amžinuoju šalčiu,
Ir po tūkstančių metų mane atkas
Gyvą ir sveiką, įsišaknijusį
Į amžiną vienatvę ir vienatį.

Bet kol kas mėnesiena yra
Daugiau nei išdavystė: einu
Jos dugnu žinodamas, kad saulė
Išdavė mėnesį: jos vedybos
Buvo mano mirtis, kurios neišpildžiau
Iki šiol. Kol tamsa ne mano.

✶

Duona žalia nevalgoma,
O žalias vynas geriamas
Ir pasigeriamas. Rūta žalioji,
Varpa pageltus, išgeltus
Mano galva. Dar man to vyno!

Duona žalia: neiškepa
Mėnulio žalioj atokaitoj,
O žalias vynas subręsta
Net pačiame geltoniausiame
Saulės karštyje: dauno laidauja,
Vyno uzbonas rugiuos!

Nuo duonos žalios nepasikelia
Išgeltėliai iš patalų. Guli
Visuose patvoriuos žalio vyno
Padauginę: eisim vai eisim,
Mes čia nebūsim: iš šulinio
Semiamas vynas – ne vynas!

Iš duonos žalios rožančiams
Minkysim karoliukus, rankas
Ir veidus vynu žaliu nuprausim,
Visus kelius ir pakeles,
Ir eisim kirsti rugių. Mėnesienos
Kaitroj ir saulės vėsoj.

*

Neapgaus tavo skrydžio grakštaus
Trajektorija, kregžde: molis
Tavo snape yra daugiau negu tu, smėlis
Tavo snape yra daugiau negu tavo
Pačios gyvastis. Su tavim pažemiui
Sklendžia tavo kregždžiukai. Nieko

Neapgaus tavo klaidūs viražai –
Pažemiui, padangiui ir vėlei
Pažemiui. Gaudo mašalus, grįžia
Molynus raudonus kregždžiukai
Toli, dar vos matomi aukšty
Neįmatomam. Tu neapgausi

Tos pastogės trešios, pašelmens
Nudelbtom akimis. Tavo moly,
Tavo žvyro grūdely, pūkuos
Tavo sparno jau ciepsi, jau cypsi,
Jau skardena kregždžiukai dangaus
Mėlynumo. Vidurnakčio gylio.

Neapgaus tavo skrydis grakštus
Amžinybės, kregždele. Kregždele
Mano liūdesio, mano vienatvės
Juodaskverne kregždele, susuki
Savo lizdą šį kartą iš oro,
Iš skaidriausios vėsos. Ir gana bus.

*

Augalai po perkūnijos žydi
Vešliau už perkūniją. Po audros
Išguldyti laukai atsitiesia
Išdidžiau nei audra juos lenkė.
Per lengvai, per tyliai, per taikiai
Gyvenau: turbūt jau neprisikelsiu

Iš nuopuolio šito gamtos, žmogaus
Nuopuolio baisioj begėdystėj
Melo ir pinigų. Dangoraižių
Aukščio mėnesiena neveikia.
Neveikia saulėlydis seno dvaro
Stalo indų, sietynų ir baliustradų.

Viskas dūla ir yra savaime,
Bet sodo žolynai nušniokštus
Liūčiai ošia ir gaudžia, ūžia
Garsiau nei nugriaudus perkūnija.
Saulėtekis susemia visą tamsą
Nakties, ir raudonis jo net kraujuoja.

Bet nei saulėtekis, nei saulėlydis
Neveikia žmogaus bejėgystės
Melo dugne, vagystės ekstazėj
Ir išdavystės užsimiršime.
Viskas vyksta tik dieną, šviesos
Neįmanomoje aklybėje, gamtos

Nuopuolio pačiame dugne,
Kai apstulbęs net negali matyti
Pats savęs. Demonstruokim prieš dieną,
Protestuokim prieš dieną, nuo jos
Nusisukim ir eikim savęs
Kryptimi. Lyg dienos nė nebuvo.

✶

Jei Dievas yra, jis yra
Ruduo. Su savo liepynų
Arkom, su savo beržynų
Arkom. Viena po kitos,
Viena už kitos, ir ėjimas
Po arkom tomis nesibaigiantis.

Jei mūsų šitas ruduo,
Tai jis yra šitas ražienų
Laukas, niekuo neprimenantis
Plaukiojančio vasarojaus,
Sausa saulės anglis, kuri
Degina kojas, bet eiti reikia.

Jei mūsų yra šis ruduo,
Tai jis – šis beržas svyruoklis,
Verkiantis gale lapkričio,
Verkiantis gale lauko mūsų,
Savęs neišverkiančių, savęs
Neišplukdančių pavėjui.

Jei Dievas yra, jis yra
Šis lapkričio beržas, mums
Atnešęs nerimo speigą,
Nepasitikėjimo pusnį
Atnešęs mums ant savo žievės
Iš pat žiemos anosios.

Jei Dievas yra, jis yra
Rudens liūdesys, laikinumas
Žvėries ir paukščio. Užteks
Menkiausios pėdos baltame
Sniege, ir gyvybės stebuklo
Kaip nebūta. Visai lyg nebuvę.

✶

Tai potvynis: ledas ledinis
Iš žiemos išsiliejo: skęsta
Kaimai ir greitkeliai, išsidriekę
Palei gyvenimą. Stichijos
Suvaldyti negali nei kregždės,
Nei kirai, kurie patys lediniai.

Taip, kirai lediniai, o gandras
Išdidus ir didelis. Taip,
Be gandrų dabar gandrinės,
O gegutės vagia ir apgaudinėja
Net potvynio liūtį. Lieka guostis:
Į ledą įšalę liksime amžini.

Lede lediniam įšalę
Guodžiamės: pavasario vėjai
Išlaisvintų neapykantą mūsų, mūsų
Melo energiją, bet pavasario
Nebus, nes nebuvo rudens
Ir žiemos. Vien ledas paplūdęs.

Tvinsta ledas, griūva kalnais
Ir vulkanais degančiais ant taikiųjų,
Ant sumindytų ir išniekintų,
Bet ne paminklų. Tiesiog
Ant gyvybių pačių. Gyvieji
Patys pasilaidos ar jau pasilaidojo.

Tai potvynis: atpildo ledas
Už tai, kad sausį ir gruodį
Vertėm popieriaus dulkėm, pūga
Vasario virto eiline, banalia
Revizija žiemos ministerijoj. Žiemą
Reikia gyventi taip, kaip žiemą dera.

*

Tas žmogus, buvęs visur, miręs
Visur ir niekur, jis tikrai žino,
Kaip reikia gyventi: saulė raudona
Kaip vėliava, smėlis geltonas
Kaip vėliava. Ir vagos, įjuodusios
Kaip vėliavų kotai nuo rankų.

Ne vėliava tai, jei vėliavnešys
Nėkart nesukniubo, ne vėliava tai,
Jei kraštai neapdegę, o kotas
Nenusvidintas nešančių kraujo.
Gyventi visur visada, mirti
Niekur ir niekada. Taip negyventi.

Taip negyventi: mokos teisybė
Iš tiesos. Iš teisingumo niekas
Nepasimokys: jis tikriausiai gyvųjų
Negyvųjų suniokotas. Įrašytas
Į Konstituciją, tad nurašytas
Istorijos sąskaita. Miręs niekur.

Bet tas žmogus, gyvenęs visur
Ir niekur, tikriausiai nujaučia,
Kad saulė mus peršviečia ne šiaip sau,
Kad žemė mus nušviečia ne šiaip sau,
Ir ne šiaip sau tarp žemės ir saulės
Įsiterpia tyla, kuria mes kvėpuojam.

Vėliavos spalvos ir vėliavos
Varsos, plaikstomos vėjo, į viena
Susilieja. Tyliausia tyla pavirsta
Maršų ritmu, tyliausi atodūsiai
Maršų žodžiais pavirsta. Buvęs
Visur ir miręs visur tyli. Tylės.

Trečios kartos tvenkiniai

*

Kaip tikras karalius – liūdnas
Ir vienišas, nepriklausomas
Nuo jokių dievų, bet priklausomas
Nuo savo liūdesio ir vienatvės
Veja notas ir skundus nuo savo
Spindesio gelsvo. Nebūtinai aukso.

Gestas karaliaus, deja, visada
Lemia ne tai, ko karalius norėjo,
O tai, ką išvydo minia. Glūdi
Karališko liūdesio požemiuos
Išmintis ir mintis, kurios nepasiekia
Liaudis, per amžius beraštė.

Neduok Dieve pakartoti ir man
Šitą savijautą: teisaus ir teisingo
Karaliaus, kuris dar prieš karūną
Giljotina vainikuotas, todėl ir žino,
Kad karalystė ne jam priklauso.
Ne minčiai ir išminčiai. Niekam.

Liūdnas ir vienišas kaip karalius
Baigiu savo dienas, o karalystė
Plečiasi su kiekvienu nukirstu
Medžiu, su kiekviena nusausinta
Pelke, ir man taip ramu, taip ramu,
Kad niekas čia neprisikels jau.

*

Neprašau nieko: many pačiame
Yra visi akademikai, kardinolai,
Laureatai poetai. Jie žino, ką kalba,
Ir, svarbiausia, susikalba tarpusavy.

Pasaulis mane žeidžia. Žaidžia
Už manęs savo vaikiškus žaidimus,
Manydamas, kad dalosi visą pasaulį
Ir mus. Nedalomus ir neišdalijamus.

Ačiū Dievui, būdamas vaikas
Nešaudžiau Didžiajame Tėvynės, nebuvau
Žvalgas anei liežuvis. Antraip, ko gero,
Šiandien kariaučiau prieš visą pasaulį.

Šiandien kariauja visi prieš visus, ir
Greta didžiųjų magistralių pasaulio
Dunkso ne miestai, o automobilių kapinės,
Kuriose – prezidentai, karaliai ir elgetos.

Akademikas manyje sako poetui:
Jei turėčiau bent kiek padorumo, būčiau seniai
Miręs. Poetas replikuoja: jei mirčiau,
Pasakyčiau visą tiesą apie save ir pasaulį.

Kardinolui visai nesvarbu, kuria kalba
Jis bus nesuprastas, nes mirtis – poliglotė,
Žodžiai – lunatikai, klaidžioja tamsoje,
Kol pavirsta paminklais kalbos kapinėse.

Ko aš galėčiau prašyt, jei neatrenku
Savo žodžių savo kalba? Vaikystėje
Nežaidžiau mokytojų ir mokinių. Žaidžiau
Mirties meilužius ir mirties meilužes. Buvo

Namuose niekam tikusios dvivėrės durys,
Atsidarančios iškart į abi puses. Janas
Dviveidis. O pro jas išėjau vienu veidu,
Nepritaikytu matomai Viešpaties pusei.

Todėl neprašau nieko: turiu
Raktą nuo kapinių, raktą nuo prezidentūros,
Raktą nuo katedros. Tai kas, kad many
Seniai susimaišė visa šita raktų gausybė.

*

Obels ir vyšnios valia mane
Nuteist man nerūpi. Paršelio
Ir ėriuko valia nuteist iki gyvos
Galvos man nerūpi. Nes danguje
Už mane arba prieš mane
Liudys tiktai paukšteliai ir žvėrys.

Neišsikapanoju iš skarmalų,
Pradvisusių išmatom paukščių. Palėpė
Yra ne mano, o baltųjų balandžių,
Kurie atneša gerą žinią, bet mano
Žinia šiam pasauliui nėra gera:
Aš atsisakau prisiekusiųjų žvėrių.

Aš atsisakau prisiekusiųjų paukščių.
Papirkti balandžiai neša ir neš
Nupirktas žinias, o naujienos
Bus tik melo naujienos. Paukščiai
Uždrausti ir uždrausti žvėrys
Bus sodinami į Lietuvos seimą.

Tuščias pasaulis yra, bet tuščia
Tuštybės taurė prisipildo raudono
Vyno, obels ir klevo sulos,
Kurią geria ne nuteistieji. Geria
Nuteisusieji, kurie patys bus nuteisti
Obels ir vyšnios teisme. Iki gyvos.

✶

Tik arkliai jau seniai nebeina
Į savo šešėlį, seniai nesibaido
Savo šešėlių. O šiaip mes gyvenam
Karo sąlygom: žaizdos pūliuoja,
Protas karščiuoja, o generolai
Reikalauja baltų paklodžių.

Arklys susiriečia iš skausmo
Kaip strėlė, kulka staiga apsimeta
Geltona bite ties ausim, nes kraujo
Ir taip per akis, skurdo, vargo
Ir taip per akis. Nežinia, kam kalba
Dienos herojai iš mirusių ekranų.

Nes kitaip jau nebus: akmuo prieš šūvį,
Tvenkinys prieš vandens patrankos
Čiurkšles. O, kaip kartojas
Pirmojo ir Antrojo pasaulinio
Scenos. Trečiasis pasaulinis yra
Jau tik mūsų ir mums. Mumyse.

*

Tūkstantinė minia, bet iš jos
Tyčiojasi Sokratas: nejaugi
Tūkstančiai tiesų gali virsti
Tiesa visų ir visiems? Sudie,

Istoriją maitinanti dvėseliena,
Kurią suvirškina vien tik
Senatas, sudie, visų ir visur
Apgaudinėti. Sokratas

Geria savo cikutą, tačiau
Užsikanda replikom ir patyčiom
Apie minią, liaudį, kuri
Renkasi sau savo budelį.

Budelis turi būti lygiai toks,
Koks yra eilinis pilietis.
Vagis. Melagis. Geriausiai –
Žmogžudys. Juokias mirtis.

Sokrato mirtis gali juoktis
Iš gyvenimo. Buvęs gyvenimas
Pasirašo už save ir už būsimą,
Tačiau miniai tai nė motais.

Minia sužvėrėjusi leidžia
Miško įstatymus, bet laikosi
Keturių šimtų metų senumo
Žmonių įstatymų. Jei leistų

Dabar įstatymus, kurie bus gyvi
Po šimtmečio, jų gyvybė
Jau dabar skleistųs, žydėtų.
Sokratas, deja, sako: veto!

Juokiasi Sokratas ir Napoleonas,
Stalinas ir Hitleris iš žolės,
Iš upelio ir tilto per upę,
Kuriuos peržengė istorija. Žolė

Yra vienintelė istorija, kuri
Net peržengta, net sutrypta
Lieka istorija. Ir Sokratas yra
Tik žolė. Žolė po žole.

✶

V. LINGIO ATMINIMUI

Šalia mano verslo, šalia
Politikos ir ideologijos
Išdygsta pelynas, išdygsta
Takažolė, kurią reikia
Nuskinti, nes ji neįsirašo
Į mano verslo balansą.

Galima nužudyti draugą
Ir bendražygį, kad suklestėtų
Verslas: minia visada
Bus nekaltos aukos pusėje
Ir visada bus už tą, kuris
Paaukojo. Bet Dievas ar Dievui?

Galima neįmanomai teisti
Politiką ir ideologiją,
Nes visi už ją moka: kas pinigais,
Kas gyvybe, bet ir vienas,
Ir kitas moka nepasakytais
Žodžiais. Tik jie įkeisti.

Įkeisti tavo žodžiai. Eina
Gatve žmogus, kurį nužudei,
Ir žmogus, kurį pasmerkei
Ideologijai, politikai, taigi
Nužudei. Bet užtat kokia saldi
Mirtis dėl nesančios tėvynės!

*

Kas turi degtukų, turi
Tiktai degtukų. Po žemėm –
Akmeniniai miestai –
Užpustyti, bet nesudegę,
Užgriauti, bet nesutrešę
Po tūkstančiais vandenų.

Po žemėmis – akmeniniai
Miestai iš kraujo ir iš ugnies,
Amžiams užkonservavę
Savo saulėtekius ir savo
Saulėlydžius po šimtais
Audrojančių vandenynų.

Kas turi degtukų, turi
Tiktai degtukų. Ugnis
Su akmeniu randasi, akmeny
Pasibaigia. Po žemėm –
Bokštai ir kuorai, ir špiliai
Iš kraujo tvarių akmenų.

Po žemėmis – akmeninės
Žmonių ir žvėrių skulptūros
Po kraują braido, po kraujo
Ir ašarų skaldą braido
Vidur marių. Gal net Kuršių.

Su akmeniu randas ugnis
Ir su akmeniu baigias. Visa,
Kas tikra buvo, ir lieka
Prakeiksmas Prometėjo
Ir palaiminimas tvarumui
Ir netvarumui mirties.

*

Telefonas zulintų tris savaites,
Jei būčiau miręs. Bet gyvas
Nekeliu telefono mėnesiais: vienas
Daugiau negu esu, niekieno
Daugiau negu kažkieno. Žūsta,
Sakau tai rimtai, žūsta šitas pasaulis.

Po šito pasaulio nebeatsikurs
Joks kitas pasaulis. Mūsų
Liūdesys, ilgesys išliks kaip niekad
Nebuvusios civilizacijos ženklai
Ir įrašai. Šita epocha nieko
Nepakartos, liudydama save.

Mes esame pasmerkti, Nojaus
Laive nerasdami vietos, žūstame
Amžiaus arkoje. Galbūt
Atsiras katė ar šunelis, kurie
Mutuos ir išgyvens. Telefonas
Zulina per dienas, o aš vis vienas.

Jokie gaisrininkai pasaulio gaisre
Nieko nebeišgelbės. Pasaulio gaisras
Todėl ir yra, kad jo kaitros beprotiškos
Nematytų, nejaustų niekas. Skambučio
Dabar jau lauktum, bet telefonas
Iš tikro neveikia. Ir lieka tyla.

*

PASITIKIME LAIKĄ TOKIE, KOKIUS JIS
MUS UŽKLUPO. / W. SHAKESPEARE /

Negražūs pasirodysim jam: išvargę
Nuo melo ir pertekliaus. Niekuo
Nebetikintys ir nepasitikintys,
Nes patys bemokame tik išduoti
Ir netesėti. Nemokantys skaityti
Eilėraščių, nesuprantantys dramų,

Kuriose kas dieną vaidiname.
Apgauti nuo gimimo politikų
Ir laikraščių papirkti. Sutraiškyti
Imperialistinės valstybės korupcijos
Ir palaidoti niekad nejvyksiančių
Pasaulio rinkimų urnose.

Niekam didesniam už Mamoną
Nesimeldę ir negiedoję, laiką
Pasitiksim neapgiedoti. Pikti
Ir pagiežingi, sukti ir kerštingi,
Instrumentai niekšingojo keršto
Rankose. Neapykantos rankose.

Tušti tuštutėliai, lengvai
Pripildomi apkalbų ir šmeižto,
Realybės šou ir realybės
Groteskų veikėjai priaugusiom
Kaukėm vietoj veidų. Kitų
Suvaidinti, kitų režisuojami.

Be stuburo smegenų, be širdies
Ir šerdies. Pasaulio aikštėje
Tuštutėlėje paminklai tuštybei
Vietinei ir transatlantinei.
Atminimų lentos ant oro
Sienų gyvenimui mūsų atminti.

*

Blogio reklamos metai,
Visuotiniai, transatlantiniai.
Blogio vešėjimo ir kupėjimo
Dešimtmečiai skyduose
Gatvių ir namų stačiakampiuose
Ekranuose. O žmogus nesikeičia.

Prigimtis nesikeičia, bet inkščia
Po reklaminių blyksčių
Kirčiais, šviesų ir spalvų
Reklaminėmis tonomis, dūsta
Tuščiavidurių žodžių
Ir besvorių vaizdų tvane.

Blogio reklamos metais
Kuo kūnas labiau išsigimęs,
Tuo spalvingesnis ir skamba
Ritmais tuo audringesniais.
Ir visut visiausią spektrą spalvų
Išsidalija tai, ko iš viso nėra.

Blogio reklamos metai
Globalūs, interkapitalistiniai,
Sunaikinę visa, kas jauna,
Kas dar gali naikinti save:
Reklaminis veidas susinaikina
Tą pačią reklamos sekundę.

Tą pačią sekundę, apmokamą
Taip gerai, kad niekam ir niekad
Nebūtų gaila pasaulio, kurį
Sunaikino reklamos pasaulis.
Blogio reklamos pasaulis,
Kaip ir dera, stipresnis už Dievo.

*

Bloknotas numeris du.
Atšokusi nugarėlė.
Apibrizgę lapų kraštai.
Raštas visai neįskaitomas.

Neperskaitomas gyvenimas.
Eilėraščiai nesuprantami.
Taip visada būna
Su mįslingomis asmenybėmis.

Reikėtų išleisti ne tekstus,
O mįslingą kaligrafiją,
Pačią rankraščio nuotaiką,
Neįspėjamą atmosferą.

Juk tai ir yra žmogus:
Vos vos įžiūrimas kontūras,
Neperžvelgiamas laiko rūke.
Šešėlis tamsos šešėliuose.

Juk tai ir yra likimas:
Spindulys akinamoje šviesoje,
Smėlio smiltis dykynėje
Nepastebima. Nepergudraujama.

Byla numeris 999.
Nesuskaičiuojami tomai
Nesuskaičiuojamų klastočių.
Viso pasaulio bibliotekynas.

Visos jos aiškina
Ir paaiškina vienos kitas.
Bet nė vienoje jų nėra
Gyvenimo, apie kurį jos kalba.

Reikėtų į tas bibliotekas
Įsileisti visus, kurie nori
Pažinti save. Neliktų
Nė vieno žmogaus. Vien žmonija.

*

A. VERBOS ATMINIMUI

Nieko neprigyvenau. Žievę
Citrinos, ant kurios paslystu
Kasdien, kas akimirką. Ačiū
Visiems, kurie nesuteikėte
Jokios pagalbos: vilkiu
Savo vilko kailiu. Nemirštu.

Vilkas miršta tiktai tada,
Kai pasitiki žmogumi. Niekuo
Nepasitikiu, ir niekas iš mano
Pažįstamų nebandykit prieiti
Prie irštvos, kur aš guliu. Išduosiu
Viską, ką slėpiau per gyvenimą.

Iš tiesų nežinau nieko,
Už ką jus nuteistų šimtmečiui.
Iki gyvos galvos. Bet gyvybei
Jūs nusikaltote ir už tai
Būsit pasmerkti amžinai
Gyventi. Iki vėl atgimsit.

*

Nutrauktos galūnės nuotraukoj
Ir nutrauktos nemigos
Sapne atmerktom akim. Važiavo
Tankai, šarvuočiai, o atvažiavo
Troleibusai, pilni išsipuošusių
Moterų: nutrauktos galūnės
Žodžių jų tarmėje, ir aš jų nesuprantu.

Galūnės, išmėtytos peizaže,
Daug šiurpesnės, negu galūnės,
Išmėtytos mūšio lauke, ir oro
Čia mažiau, ir erdvės, ir nereikia
Jokių priedangų apdengti nuogiems
Kūnams. Nukirstos šaknys
Jų tarmės, ir aš nesuprantu jų,

Bet guliu štai atimtomis galūnėmis
Ant nugaros. Rentgeno nuotraukos
Atskiria nuo manęs rankas ir kojas,
Paguoda vien klosto, paguoda
Vien glosto, bet priesagos iškapotos
Žodžiuose jos tarmės, ir nesuprantu.

Nieko nesuprantu: atkirstos
Galūnės praskrenda man virš galvos
Kaip maitvanagiai, pasistvėrę
Dar ir po akį mano, kad pamatyčiau,
Kur rankos ir kojos nukris. O nukris
Man po kojų. Priešdėliai nukirsti,

Nutrauktos galūnės ir galvos
Nukirstos Gojos ir mano vaikiškuos
Vaikiškiausiuos paveiksluos, kurių
Joks profesorius nesupras. Bet supras
Išdraskyta, sulaužyta ir išniekinta
Mano kalba. Bet mano.

✶

J. GRAIČIŪNUI

Jis grūmodavo man: kaip rimuoji?
Pats rimuodavo kaip Radauskas,
Bet nebuvo Radauskas. Prieškario
Dendis, kuris, perėjęs visus gulagus,
Jau nebetiko furšetams ir priėmimams.
Toks jis ir liko – palydėtuvių poetas.

Dešimtis metų jis kasdien mirdavo,
Bet ta proga dalyvaudavo visose
Šventėse, visada paskutinį kartą,
Inteligentiška balių siela, damų
Galantiškas aristokratas ar prieškario
Salonų liūtas sovietmečio griuvėsiuos.

Namie jis sėdėdavo tik už rašomojo
Stalo, vaišindavo tik už rašomojo
Stalo. Suprask: jis poetas. Bet viską
Reikėdavo perrašyti jo kančios ir meilės
Kalba, ir nebuvo, kas tai padaro.
Net jo vertimus reikėdavo redaguoti.

Jis buvo galantiškas aristokratas,
Kurio jau niekada chamijoje nesutiksi,
Tuo labiau provincijoje, kurią jis vadino
Kupos vardu. Bet jis nebuvo Radauskas,
Ir Kupiškis jau nebus niekada
Jo tėvonija. Jo tėvonija yra niekur.

✶

Užtektų lagamino, ir keliauti
Niekur nebereikėtų, medinės
Skrynelės ant medžio ratukų užtektų,
Ir visa geografijos vadovėlių
Informacija suplūstų į galvą, rankas,
Pavargusias nuo lagaminų tampymo.

Juk iš tiesų Karaliaučiaus dangoraižiai
Nei puošnesni, nei skurdesni negu Vilniuj,
O Taškento duonos juodos naujamiesčiai
Net prastesni už Lazdynus. Knygose
Aprašytas dvaras bent apgyventas
Kančios, o tikrieji dvarai popieriniai.

Užtektų bilieto panaudoto, ledų
Popierėlio, permirkusio grietinėle,
Užtektų, ir Samarkando kvapai užplūstų
Nuo galvos iki kojų, ir nuovargis
Netrukdytų maudytis mėnesio pilnatyje,
Mėlynai šviečiant pilkiems minaretams.

Niekur nebeišvažiuoju, neišeinu
Net į parduotuvę. Kelionių reklamos
Pilna pašto dėžutė, bet mano kelionės
Tikrosios dažniausiai prasideda seno
Čechovo dvaro svetainėj ir baigias
Seno Čechovo dvaro fligelyje senam.

*

Nebeskaito Lazdynų Pelėdos
Net ir mano pelkių pelėda. Alksta,
Badauja, tačiau laukų tikrove
Su lakstančiomis pelėmis nesidomi.
Net ir mano pelkių gyvatės netyko
Virš pelkės akies pasilenkusio vaiko.

Kiekvienas vaikas jau amžiams bus
Tik laimingas arba nelaimingas,
Lazdynų Pelėdos ar Šatrijos
Raganos užaugintas. Vaikų darželiai
Dabar neigia abi, bet vaikai skęsta
Niekieno žemėje – mano pelkėje.

Mano pelkių gyvatės sumaišo
Patį svaigiausią kokteilį, o mano
Pelkių šėtonai seniai užnėrė
Kanapines virves ant smėlio
Kalnų ir kalnelių. Pelėdos
Rūko iš ten su visom savo pelėm.

Lazdynų Pelėda suguro
Ir atako: dabar ji porina
Apie vaikus kalėjimuose. Tenai
Pati ta vieta mokytis išminties
Ir vienaties, bet įstatymai
Gina vaikus nuo gyvenimo.

Dabar Lazdynų Pelėda mato
Net ir skaidriausią dieną: peilis
Ne duonai, o tėvo, kirvis
Ne malkoms, o motinos galvai.
Tyli mano pelkių pelėda, nes žino:
Lazdynų Pelėdos ji jau neįgarsins.

*

Jų giminėj būta karvedžių,
Bet palikuonys buvo recidyvistai
Ir valkatos. Rašė viduramžių
Balades ir rondo, bet liko
Neužrašyta kunigaikščių istorija:
Karvedžiai rašo krauju.

Bet krauju rašo ir valkatos,
Ir recidyvistai: teismo nuosprendžiai
Patvirtinami kraujo ar ašarų
Antspaudais. Jiems liko kraujas,
Nes karvedžiai neverkia. Todėl
Nėra patikimų metraščių, statutų.

Statutai būna sausi. Sausas
Įstatymas panaikina skirtumus
Tarp epo ir lyrikos, tarp gyvenimo
Ir gyvenimo ilgesio, kurį visi
Vadina vienu mirties vardu.
Bet mirtis jau nieko nebepasirašo.

Rašto keliai be galo klaidūs:
Tie, kurie kalba lietuviškai, rašo
Lotyniškai, tie, kurie kalba
Lotyniškai, rašo lietuviškai. Visi
Gyvena nejausdami, kad gyvena
Jau mirę seniai. Todėl tyli.

*

Žiūrėjimo dienos ir naktys.
Regėjimas dieną: žėruoja
Nakties Karoliniškės tarsi šimtai
Geležinkelio tarpstočių ir stočių,
Ir jose visose lyg vienoje
Gavelis užstrigęs. Vienas ir be bagažo.

Regėjimas naktį: spinduliai
Rytmečio saulės taip šoka, taip šoka
Ant Katedros grindinio, kad Ramonas,
Kuris niekad nešoko, eina lyg šoktų
Šokį savo mirties, šokį savo
Gyvenimo lemtingose moteryse.

Geriau ne mąstyt, o žiūrėti, –
Mokė Ivanauskaitė prieš mirtį, bet jos
Neklausau, nes žiūriu ir žiūriu, ir ženklais
Šimkus rodo iš tolo: nieko
Šiandien nebus, atidėkime rytdienai
Visus remontus gyvenimo ir mirties.

Atidėkim net savo gyvenimus: šiandien
Šviečia saulė ir mėnuo vienu metu.
Kodėl ta proga nenuvažiavus į buvusios
Meilės vietas, kur dienos ir naktys
Keičiasi vietom? Dienos ir naktys
Žiūrėjimo. Bet ir nematymo.

*

Sumaišyta. Ten, kur parašyta „jis gimė“,
Turi būt parašyta: „gyveno“. Toliau –
Jo mirties data išsami ir šiandienos
Data. Su valandom ir sekundėm. Gyvena
Gyvas gyviau nei gyvas. Tai, ką jūs rašot,
Yra žiauriau negu mistifikacija. Verta kalėjimo.

Prašau išbraukti: „apdovanotas“.
Apdovanoti buvo visi tie, kuriuos
Jis minėjo kaip mirusiuosius. Nė vienas
Gyvasis nebuvo vertas rungtis ir rungtyniauti
Su mirusiais. O jis buvo miręs
Ir todėl galėjo kalbėti meno vardu.

Dar kartą atsiprašau, pamiršau
Pasakyti, kad jo gimimo vieta buvo
Ne Niūronys. Jis gimė Biliūnkiemyje,
Į kurį šiandien nenueisi, nenuvažiuosi,
Nes kaip gali nueiti ar nuvažiuoti,
Prikaustytas prie lovos tolimoj Zakopanėj.

Stringa kompiuteris, ir apskritai
Springsta mintis ir atmintis. Rašėte:
„Jis sugrįžo gimtinėn." Turėtų būti:
„Jis sugrįžo į Dievą." Dievu,
Žinoma, jis netikėjo, užtat kokia
Garbė Likimui būt pavadintam Dievu!

Ir atvirkščiai. Medinė sukiužus trobelė
Kaip iš pasakos. Ir kaip iš pasakos
Gyvenimas išpustytuos laukuos. Niekas
Tenai į katytę nešovė ir niekas nešovė
Į Brisių. Ir štai čia darote didžiausią
Klaidą po anų šūvių rašydami: „Klasikas".

*

Už durų, už vartų, už kapinių
Tvoros – visų pageidaujami,
Visų laukiami linksmintojai
Ir juokdariai, kurių į namus niekas
Neįsileidžia, kurių net bažnyčia
Netuokia, nekrikštija ir nelaidoja.

Už kapų akmeninės tvoros –
Besišypsantys akmenys, luitai
Žaižaruojančio linksmo granito
Be gyvenimo savo. Priklausomi
Ne nuo Dievo, o nuo arklių
Ir vežimo ašies tvirtumo.

Daug kas šiandien patrauktų vakar
Paskui juos, gyventų jų palapinėse,
Gertų jų būties cikutą. Ir daug kas
Vakar sužvarbęs, sušalęs
Persikeltų šiandien į tamsų
Teatro fojė, tamsią teatro sceną.

Jei ne juos, tai kitus laidos vis viena
Už kapinių akmeninės tvoros. Ne jiems,
Tai kitiems bus užtrenktos durys
Padorių namų. O kažkas juk ir gimsta
Gyventi už durų. Numirt už šventoriaus
Tvoros. Ak, vagantai, vagantai...

✶

Paskambinti į Antakalnį, į kapines,
Kur mano skambučio jau laukia Ramonas,
Šimkus ir jaunas Gavelis, kur skambina
Vaičiūnaitė ir Miliauskaitė man mano
Nesamais telefonais. Esu aš tarp jų,
Ir jie kalbasi su manimi tarsi smuklėj pigioj.

Negaliu užmiršti svarbiausio: paskambint
Į Antakalnį ir paklausti Gavelio, ar jo nespaudžia
Jo išsvajota vienatvė, negraužia Ramono
Jo susmulkintas smėlis? Vaičiūnaitei
Labiausiai pasisekė: ji gyvena tarp protėvių,
Ir protėviai rūpinas ja labiau nei gyvieji.

Nieko nežinau apie jūsų gyvenimus, mano draugai.
Nežinojau nieko net ir tada, kai jus pjovė
Vėžys ir badas. Težinojau tik apie šmėklas Verbos,
Bet nebuvau kunigas, kuris lengvai nuvarytų
Šmėklas ir nelabuosius. Verkiau prie jo kapo.

Paskambinti į kapines, neužmiršti
Pasveikint su gimtadieniais Klimą ir Zalatorių,
Neužmiršti Onės vardinių. Ar užteks man mano
Gyvenimo padėkot, atsidėkot ir įteikti
Po padėkos dieną tiekai daugybei brolių ir seserų?

*

Palėpių lobynai: žaizdos durtinės
Ir žaizdos šautinės pokario kūne
Ir gatvėje šiandien. Pašvaistė
Degančio kaimo vakar ir šiandien
Po gaisrinės sirenos apyaušriu:
Palėpių prieblanda ir palėpių

Alsa nenusakoma. O horizontai,
Palėpės langely atsiveriantys,
Išlaisvinantys iš kraujo alsos
Ir baimės alsos. Žaizdos durtinės
Ir žaizdos šautinės lengvai užsitraukia,
Ir lieka vien negandos randas.

Didžiulis randas, didesnis už kūną,
Mirusį, deja, sava mirtimi.
Gyvybės prieblanda, per kurią sėlini
Apgraibom nelyg per gyvenimą,
Nematydamas savo saulėlydžio
Orientyrų. Be tikslo ir be prasmės.

Durtinės, šautinės žaizdos gilios,
Bet nepamokančios nieko. Aušta
Naktis ir temsta diena pokario
Triukšmų gūdumoj, miesto tamsos
Gūdžiame triukšme. Nenutildamos
Klykia vakaro gaisrinių sirenos.

*

Baranausko akmuo. Laikrodžiai
Ir pragaro tūris. Lingvistika
Ir matematika. Bet ji be tūrio.
Ta lietuvių kalba, tas Anykščių
Šilelis be pločio, skersmens, ir viena,
Kas gali jį išmatuoti, tėra kalba.

Bet kalba irgi išduoda. Regalijos
Vyskupo kalba visai kitu balsu,
Negu kalba akmuo arba medis.
Medžiaginė kalba vyskupo, medžiaginis
Jo požiūris į miško medžiagą
Svarbiausiam bažnyčios altoriui.

Bet išlieka raumenų virpulys
Meldžiantis koplyčioje, meldžiantis
Niekieno kalba, gimtajai kalbai
Vis verčiant slėpti ir slėpti ašaras,
Vis verčiant slėpti save ir savo
Pragaro tūrį, kur jau neišsiteksi.

*

Grįžta pašto balandžiai: nėra
Atjautos ir pasigailėjimo. Krinta
Mūsų kariai nuo mūsų pačių, ir niekas
Neprisipažįsta, kad paskelbė karą
Visų prieš visus. Bet sąjungininkų
Ieško ir vieni, ir kiti. Vis tarp savęs.

Pašto balandžiai vėl skristų, tačiau
Ant laužų kepa pašto balandžiai,
Ir šauksmas pagalbos, šauksmas kimus
Pasigailėjimo dingsta pelenuose,
Ir iš tų pelenų staiga pakyla
Amžina pelenų antelė raudona.

Karas visų prieš visus. Paguodos
Detektyvuos ieškok, trileriuos
Supratimo ieškok. Bibliotekos
Išplėštos, rankraštynų salėse mėšlas
Garuoja. Taip tik artimiausi kaimynai
Kariauja: siaubdami patys save.

Bet ir mes: pašto balandžiai grįžta
Neradę priešo žemės, niekieno
Žemės. Vadinasi, susitaikymo
Nei paliaubų nebus. Krinta savi
Nuo savų, ir niekas nieko nelaidoja.
O ir kur juos laidot, neturinčius žemės?

*

Imperatoriaus elektros kėdė už Nieką.
Kurį imperatorius pats sumanė, kuris
Nusinešė šimtą tūkstančių gyvybių.
Bet sėdi elektros kėdėj, ir į elektrą
Nesutelpa tik abejonė, kas yra Niekas.

Niekas yra imperatorius, bet už tai
Skelbia mirtį elektros kėdėj. Niekas – kėdė
Elektros, bet ją kas dieną, kas valandą
Tvirtina prie betoninio diktatūros
Grunto, ir tu esi to grunto cementas.

Tuščios gatvės ir aikštės. Tribunolas skelbia
Nuosprendžius orui ir laikui. Imperatorius
Klausosi savo žodžių ir grožisi: sodas
Botanikos susikraustė į rūmų galerijas,
Nes sodininkai prižiūri elektros laukus.

Elektros laukuose triūsia net šauktiniai
Imperatoriaus apsaugai. Imperatorius
Saugus ir nesaugomas tuščioj diktatūros
Valstybėj. Energijai skirta pavirsti
Energijos stygium. Elektrai skirta gedėti.

Imperatoriaus elektros kėdėj už Viską,
Ko nepadarė seniai iššudyti piliečiai,
Ką imperatorius pats išsipranašavo,
Bet elektra vis viena kuria labai gyvastingos,
Gyvybingos gyvybės pojūtį, per nugarą
Mirtim nubėgdama iki pat gyvuonies.

*

Grąžinkime žydus žydams
Su jų neapykanta ir melu,
Nes žydų nebėr. Niekas be jų
Nerėkaus: žydas už žydą, žydas
Už mirusį žydą. Šiandien
Žydas šaudo triskart ir triskart
už triskart.

Neįsileidžiamas niekas gyvas
Be savižudžio formulės, kurioje
Užkoduotas Antrasis pasaulinis
Ir Trečiasis pasaulinis, kuriame
Nugalėtojai bus tik žydai.
Jau dabar švenčiame Trečiojo

Pasaulinio karo pergalę: visi
Kaip vėliavą kraujo iškėlę
Einame pasveikinti kraujo čiabuvių
Ir čia esančių. Ties raudų siena
Verkia visi, kurie neatėjo
Iki šios pergalės. Kraujo dienos.

Grąžinkime žydus žydams,
Kad niekad nebūtume skolingi
Nesantiems, bet žudantiems. Dega
Amžinoji ugnis, bet ne žydų
Kapinių vietoj. Obeliskas
Stūkso, bet ne žydo šešėlis.

Trečiajame pasauliniame kare
Kariauja vien prakaitas, įsiėdęs
Į bankomatus, operacijas, trenkia
Bankų saugyklose. Žydai, aišku,
Čia niekuo dėti. Nes jų nuo ano
Karo nebėr. Iki būsimo.

*

Vakaro jautis raudonas, bet baubia
Prūdas, maurais apėjęs, bet kasa
Žemę artėjantys debesys, iki juodumo
Raudoni. Kas iš to jaučio, kas iš jo
Smailo rago, kurio net nepapūsi?
Iš kurio vyno anei midaus neišgersi?

Gano debesis jautis raudonas
Pievoj nujuodusioj. Pieva seniausiai
Tuštutėlė: kaugės ir žaginiai
Išsislapstė klojimuose. Ant šieno prėslų
Miega šeimynos. Prieš audrą, perkūniją
Miegas geriausias. Bent nenužiūrėsi

Artimo savo ar svetimo jaučio,
Bent jau neužkalbėsi mirti be laiko
Vakaro šito ir šito raudonio
Kaip viso pasaulio gyvybės. Baubia
Vandenys gilūs, ir gruma, grūmoja
Dangūs bedugniai. Ir miegas ilgam.

Tai nepakenčiama, bet neatšaukiama:
Vakaro jautis tarytum paminklas
Amžinai praeičiai. Amžina praeitis
Tartum paminklas vakaro dangui,
Vakaro aušrai, dar neaušrojančiai.

Tai nepakenčiama, bet neatšaukiama.

✶

Žirgas kirstas, o guliu aš,
Sukaustytas savo šarvų
Žalgirio pakrašty. Rusėnų,
Lenkų kalbų negirdėti, vien žirgas
Prunkščia lietuviškai, nukirstas
Kaip nukirsta ir lietuvių kalba.

Neteisingai buvo degti
Mano ir mano žirgo šarvai. Lietuvių
Ugnis būtų išdegusi
Juos lengvus ir eiklius, bet laukas
Žalgirio ir be mūsų šarvų
Buvo eiklus ir aidus. Kaip pergalė.

Gyvas palaidotas savo šarvuose,
Tikėjime, tikėjime,
Žalgirio laukuose tirpstančiame
Ir susimaišančiame: štai iš kur
Į Lietuvą plūsta Europos
Ir Rusijos keiksmažodžiai.

Bet į Žalgirį jau neplūsta
Niekas: niekas nenukala
Kalavijų, šarvų neišlieja.
Bet svarbiausia, kad kraujas
Jau seniai atpratęs sutapti
Su žirgo krauju. Žūti drauge.

Dabartės gi mano žirgas kirstas,
O aš guliu, padėjęs galvą
Ant ištikimos žirgo galvos. Gyvybė
Gieda mirties balsu: niekada
Žalgirio čia nebus. Kaip ir Lietuvos.

✶

Surūdijusią vinį pakėliau,
Ir sudžeržgė žemė, sužvango
Kalavijai, kardai. Kraujo rūdys
Tai nusėda giliai, tai sunkiai
Nugula laikas: jau šimtmetį
Negaliu pajudėti medinis.

Pajudėt negaliu, pervertas
Surūdijusia vinimi, ieties
Smaigaliu kryžiaus viršūnėje
Spindėdamas. Tai sunkiai leidžias
Surūdijusio kraujo saulė, tai tyliai
Rūdija, pelija pati šviesa.

Apšviestas rūdžių amžinatvės
Ir vienatvės pakeliu pasagą,
Ir sudunda laukai ir miškai,
Kaminai ir ugniakurai bunda,
Ir užkaista seniai užrūdijus
Kraujo kalvė: balnokitės, broliai.

Balnokitės, broliai. Žirgų
Nėra jau, todėl ne balnokite,
O balnokitės. Žygio kryptį
Jums parodys niekad nenusileidžianti
Surūdijusio kraujo saulė. Atgal
Sugrįžtančių jūsų jau niekas nelauks.

✶

J. APUČIUI

Gyvatės besiplaikstančios, bet nevalia
Jų gesinti. Jos raizgosi, pinasi
Neapykantos kumštin, bet nevalia
Delno atgniaužti. Dar neištiesto
Pasisveikinti ar atsisveikinti. Delno
Šiurkštaus lyg išsinėrusios gyvatės

Oda. Žalčio oda guli laukymėj,
Pilnoje nuogutėlių merginų, kurios
Tuoj bus sugeltos gyvačių. Žaltys
Kaip žodis išsivynioja, išsineria
Iš gyvatės išnaros. Niekada nemaniau,
Kad pabučiavimas toks nuodingas.

Neapykanta užkrečiama. Žalčio
Neapykanta gyvatei neužkrečiama,
Kaip ir gyvatės panieka žalčiui. Oda,
Kurią vilkime, yra jau mūsų
Pavidalas. Ir tik nuo mūsų priklauso,
Gundysim ar žudysim.

Besiplaikstančių gyvačių kamuoliu
Nešinas einu į tolimą karalystę
Žalčių karalių, ir taip skaudu, taip skaudu,
Kad andai nežuvom toj pelkėj.
Tenai tokia tyla, kad net gyvatė
Neištveria. Štai ten ir būtų mūsų vieta.

Pumpuras, bet ne purpuro

✶

Keista: rugiai turėtų augti
Ant kalno, o čia vilnijantis
Slėnis kaip apversto pragaro
Išgaubtas stogas, kaip rojaus
Slėnis, nusidriekiantis toli
Į šviesą ir begalybę.

Vilnijantis slėnis, lengvai
Pakeliantis nepakeliamą
Skliautą šviesos, pilną griežlių
Ir rugiagėlių. Tai mėlynuoja
Mėlyna saulė šviesos
Geltonam danguj begaliniam!

Rugiagėlės augti turėtų
Vis iš šono rugiams, jos turėtų
Visą dangaus žydrynę sugerti,
Ir vilnijantis slėnis turėtų
Šviesti kaip saulė amžinoje
Ražienų būsimoj tamsoje.

Bet sugerto dangaus sugertos
Šviesos tamsoje vien svaigiai
Spinduliuoja slėnis rugių.
Šviečia tarsi liepsnoja. Dega
Duonkepė krosnis, ir dega
Duoną pašovusios moters veidai.

*

Pumpuras, bet ne purpuru skleidžiasi.
Melavo poetai, melavo melodijų
Kūrėjai: pumpuras būna labai šerpetotas.
Niekada nemanytum, kad iš tokios skiedros
Išsiskleis žiedas. Bet skiedromis virsta
Ir rožių stiebai. Tad ir rožės – vien skiedros.

Įsižiūrėkite į rožės žiedą: skiedros
Grožio ir laikinumo. Žiedlapių skiedros
Iš kvapo ir iš spalvų. Lelijos bent žydi
Vientisos ir patenkintos savimi, o rožės
Reikalauja, kad jas susikurtum, sufantazuotum
Jų grožį ir jų nežemišką galią.

Purpuro pumpurus krauna eršketrožės,
Nes jos laukinės, neprijaukintos, netarnauja
Gamtos grožio industrijai. Gaila, tačiau gamta
Irgi skleidžiasi tiktai turtingiausiųjų soduose
Ir jų verandose. O rožės žydi mirčiai.
Ir tai jas išteisina, bent jau pateisina.

Viskas, kas žydi, težydi tik mirčiai
Ir prisikėlimui, tačiau jokio prisikėlimo
Nebus nei rožei, nei ąžuolui. Viskas, ką žymi
Šiandiena ir šios dienos mintys, bus
Prikeltos ne šiam sodui ir ne šiam rožynui,
O anas tiek ir tepasakys: jūs buvot anie.

*

Gyvenu ir bijau gyvent. Nekenčiu
Telefonų skambučių: kaip vilkas rėkiu,
Net nepaklausęs, kas skambina: laukia
Kelionės, gastrolės, kuriomis privalau
Kažką praturtinti, užuot pats praturtėjęs
Tyloje ir vienatvėje pats su savim.

Gyvenu ir bijau gyventi. Bijau
Durų skambučių: pranešimai iš teismo,
Telegramos arba amžinai negrąžintos
Skolos tyko už durų, o aš skolingas
Sau ir savo gyvybei, seniai iššvaistytai
Kaip neteisėtai paveldėtas turtas.

Mano akys gyvena. Jos tai tikrai
Nebijo raidžių tiesos ir paveikslų
Penklinių išrašytų: amžinos skolos,
Kurias antika tebemoka bedvasiam
Postmodernizmui, o modernizmas
Už kortų stalelio skolas susirankioja.

Mano ausys gyvena. Vienatinė
Mano tyla vienu metu sugroja
Man visus kvartetus, simfonijas,
Operas ir laidotuvių maršus, o aš
Kaip seniai negrąžinta skola atitenku
Savo mirčiai. Ir tyla išsipildo.

*

Iš kur tai atsiranda: meilė
Dykumoms, meilė pustomam smėliui
Ir neaprėpiamiems sniegynams?
Niekad nelėkiau Rusijos išsigimusiais
Sniegynais trikinkėje, bet kasnakt
Girdžiu Rusijos dykrų švilpesį.

Iš kur tai atsiranda: jausmas
Tuštumos, ištirpdantis kaulus visus
Ir atskiedžiantis kraują iki vandens
Tyrumo šaltinyje? Juk dirbu kasdien,
Nekęsdamas netgi tų, kuriems dirbu.
Mano tautiečiai – tuštuma mano.

Dykumoj esu vienas, vienas
Neaprėpiamuose sniegynuose,
Klausiamas: išeisi? Atsakau: neišeisiu.
Bet žinau, kad išeisiu. Mano
Dykuma visad su manimi.
Ji visada sunaikina sutiktuosius.

Turbūt taip dėl to, kad gražiausia
Saulės šviesa yra mėnulio šviesa,
Ir žmogus šviečia tik naktį, kaip auksas,
Kaip baltas sidabras. Kaip tolių
Neaprėpiamų skaidrus ilgesys.
Ir aprėpiamas tylos liūdesys.

*

Vaikščioju vakarais
Po tvenkinių labirintą
Laimingas, kad galiu
Spėlioti, kuriam vandeny

Dešinysis bokštas pilies
Slūgso ir kuriame
Saulės laikrodžio kuoras
Tamsą matuoja. Einu

Smėlėtu taku už parankės
Su brolio savižudžio
Baltu vaiduokliu. Seka
Mirusio draugo vaiduoklis.

Pilkas ir liūdnas. Pilnas
Tvenkinių labirintas skulptūrų
Iš gipso ir marmuro,
Bet man jos – vandens

Skaidrios skulptūros, skaidrūs
Ir permatomi vaiduokliai,
Kaip ir viskas, kas kartą
Nutiko man po mirties.

Baisiausia, kad jos įsimyli,
Tos skulptūros, mane, tie mano
Vaiduokliai. Ir štai aš žvelgiu
Iš pelkių gelmės maurų plaukais.

Nepaveldėjau šio labirinto
Skulptūrų: jos
Be galvų po pažastimis.
Net mirusio neišgąsdinsi.

Ir jos tai žino. Slenka
Į šimtąją kūdrą mano
Paveldėtoji dalis. Maurai
Tarytum sargybiniai stovi.

Jie stovi. Mano vaiduokliai
Braška ir girgžda, užmiršę,
Kad vaikščioju dieną. Naktį
Jie miega, skenduoliai.

Laimingas esu, galėdamas
Atpažinti, kuriam aname
Gyvenime buvo tie tvenkiniai.
Ta pilis. Jų iš viso nebuvo.

✶

Laimės kūdikis, šnerkščiantis
Ant plebėjų galvų, nėra kūdikis
Laimės. Dievų išrinktasis,
Vien dievybe gyvenantis, jau nebėra
Dievų išrinktasis. Žinau, ką sakau,
Nes buvau ir vienas, ir kitas.

Tiesa, buvau iki gimdamas: laimės
Laumės vystė mane, nes nežinojau,
Kad augsiu nevystomas. Dievo
Angelai mokė skristi mane, nes nieko
Nežinojau apie paukščius. Dabar
Visko atsisakau. Angelui

Sargui savo sakau: kuo dažniau
Man suteik žiaurumo, neapykantos
Pamokas. Mano veide turi būti
Špagų, kastetų ir kumščių gilūs
Neišnaikinami pėdsakai. Sužalotas,
Leisgyvis teišgyvens šitas kūdikis.

Pateptieji dievų išrinktieji
Neišgyvena išvis: jie uždūsta
Vos prisilietę žemės paviršiaus. Dangus
Niekada nenusileis ant šios žemės,
Laukdamas nesulaukdamas, kada
Gims prakeiktasis. Vadinasi, pašauktasis.

*

Kas aš esu? Anapus kalvos
Ir anapus kalbos stebiu apakęs,
Kaip nusirita įjuodęs musės lašas
Mano vaikystės stiklu, mano
Vaikystės šaltinio paviršiumi
Nusirita griausmas sunkus kamanės.

Ką čia veikiu? Anapus vandens
Ir anapus rudens išsikerojęs
Šermukšnis, verkiantis kraujo
Raidėm į savo jaunystės
Skambantį šulinį, raidėm ugninėm
Į savo jaunystės paikos benamystę.

Ką aš mąstau? Anapus šviesos
Ir anapus tiesos staiga atakęs
Dieviškoje šviesoje? Tamsos spindulys,
Krintantis į prigimties blogio bedugnę
Kaip į pelkynų akį vaikystės
Pačiam vidury. Pačiam centre.

Kas aš esu? Abipus tamsos
Ir abipus aušros seniai išsikinkęs
Negandos žirgus, seniai nusimetęs
Malonės raitelį? Tai mano kelias:
Iš vaikystės – vaikystėn. Kaip iš būties –
Nebūtin. Neaprėpiamos jos ganyklos.

Ką aš darau? Abipus ugnies
Ir abipus vilties vos vos išsiropštęs
Iš sūkurio netesybų, verpeto
Negalių savo visų vos pratarsiu:
Jei galit, atleiskit, jei galit,
Atleiskit ir šitaip nuteiskit.

*

Iššokame iš įsčių mirties
Akimirksniu. Užtat kaip iš lėto,
Kaip sunkiai gyvenimas mus kankina,
Kol numarina. Pelkynų akys
Susitinka dangaus akis, ir įvyksta
Trumpas jungimas. Blyksnis tamsos
Nušviečia visą gyvenimą.

O tame gyvenime nieko
Mirtiškai įstabaus. Drebulys
Šaltyje ir iš nuovargio drebulys,
Neapykantos virpulys ir meilės
Virpulys nenumaldomas. Laikas slenka
Gerokai lėčiau, negu spėja
Gyvenimas jį suvartoti.

Laiko perteklius, laiko svoris
Ant pečių ir minčių mus sutaiko
Su akmenimis, kurie nepaklūsta
Jokiai logikai, su atsiminimais,
Kurių joks laikas neištrina,
Užtat pats lėtai prisipildo
Mūsų ir mūsų mirties atminties.

Gyvenimas yra priežastis
Bet kokios mirties: žmogaus
Ar paukščio, žvėries ar medžio
Mirties priežastis. Bet tik mirtis
Iki galo pažįsta vandenį, ugnį,
Ir tai vienintelė mūsų paguoda.

*

Verkti iš džiaugsmo nereiškia
Verkti dėl to, kad pasaulis gražus
Ir baigtinis. Pasaulis pats verkia
Mumis nenumaldomai: mūsų kelionė
Yra paties pasaulio nepasibaigianti
Kelionė į nesantįjį save.

Verkti iš skausmo nereiškia
Verkti dėl to, kad dangus negyvas,
Nes ne jis yra Dievo sostas
Auksinis. Dangus pats pravirksta
Mumis nenumaldomais: Dievo žemė,
Deja, yra mumyse iškankintuose.

Verkti iš pykčio nereiškia
Verkti dėl to, kad nepaklūsta
Mums mūsų dangus ir žemė. Žemė
Išsprogsta mumis kaip šaltiniais
Nenumaldomais: pykčio šešėlis
Yra ne naktis. Yra mūsų būtis.

✶

Rugpjūtis, bet jokių
Pabaigtuvių vainikų, tik siaubas,
Kad per visą rugpjūtį
Nesuspėjau pažvelgt į žvaigždes.

Per visą rugpjūtį
Nesikalbėjau su savimi
Ir nėkart negulėjau
Rugiuose su savo jaunyste.

Vien supuvusi valtis
Atstojo ir stalą, ir guolį.
Užpelkėję kemsynai
Buvo man debesuotas dangus.

Težiūrėjau į žemę,
Tačiau nebuvau jos prisilietęs.
Nebuvau prisilietęs
Ir savęs. Maitinausi asfaltu.

Maitinausi skalda
Ir mazuto pritvinkusiu geležinkeliu.
Verkia mano rugiai,
Nežinodami, kad jie mano.

Rugpjūtis, bet jokių
Pabaigtuvių dainų, žaidimų.
Tiktai baimė, kad niekas
Nesikeis ir rugsėjy, spaly.

Ir rugsėjy, spaly
Tuštuma bus be varpų, be lapų
Ir be tikėjimo,
Kad gyveni gamtoje. Ne vienas.

Kad gyveni po dangum,
Vadinasi, turi savo likimą.
Savo likimo kalvis!
Kaip tai naivu ir kaip tai laikina!

*

O kitame sapne – visai kiti
Žvaigždynai ir visai kita puikybė
Pažemintų ir nuskriaustų. Jie ieško
Dangaus danguj, todėl ir žemę aria
Žvaigždynuose, todėl ir grūdą beria
Į paukščių tako žvirgždą. Jų palaima,
Tų, kur puikybėj savo neatako.

O kitame danguj jie nekalti,
Apakusieji turtuos ir puikybėj
Paikos buities. Anam pasauly buvo
Akėčios ir arkliokas, žagrė
Ir jautis kinkomas. Dabar jie aria
Kardais ir ietim, durtuvais ir peiliais
Švitraus ir nerūdijančio metalo.

O kitame sapne – visai kiti
Kemsynai ir visai kita menkystė
Valdovų ir varovų. Jie sukyla
Prieš miško sieną, prieš valstybės sieną,
Ir skamba būgnai, blaškosi trimitai,
Liutaurai aidi ir tarškynės tarška.
Ir visa tai mums mūsų aleliuja.

✶

Kartais atrodo: papasakotum
Visą teisybę, bet paskaitai
Visą teisybę apie save ir už galvos
Susiimi: nieko neliko
Iš to, kas giliausia, slapčiausia
Būti turėjo. Svetima viskas.

Tikriausiai viskas dėl to, kad žodžiai
Iš anksto duoti, kad jausmai
Iki juos išgyvenant jau pavadinti
Tūkstantmečiais vardais, o vardas
Atspėtas nutupdo net ežerą.
O ežerai – visų ir kiekvieno.

Kaip klysta tie, kurie mano,
Kad jų gyvenimas – vienas, vienintelis
Ir nepakartojamas. Taip, jis išties
Vienas, vienintelis, bet CV
Rašomas pagal šabloną, pagal šabloną
Išrašomas mirties liudijimas.

Būtų kas kita, jei savo žodyną
Turėtų mirtis. Jos atsiminimai
Būtų vieninteliai ir nepakartojami.
Bet ji niekados nepamanytų:
Papasakosiu visą teisybę. Mirtis
Nepažįsta, nežino teisybės.

*

Pelenų virvė ir anglių baltų
Vėrinys ant kaklo yra balta
Pakaruoklio svajonė, bet lieka
Abejonė: anglys iš pelenų
Ar pelenai iš anglies? Abu jie
Iš tos pačios ugnies gyvatos.

Keista: žiūrėjimas į ugnį
Yra visai tas pats, kas žiūrėjimas
Į vandenį: amžinas. Užmirštantis
Ir užsimirštantis kaip amžinybė.
Bet amžinybė jokios amžinybės
Negarantuoja baltam pakaruokliui.

Užuojautos dulkės ir baltas
Kristalas kaltės čia nepadės.
Gyvybė pasibaigė išsibaigusi, bet
Ar tikrai ji išsibaigė, jeigu liko
Baimė gyventi? Dabar ir čia.
Milijonams mirties paaukotų.

*

Rūsiai. Ne rūsiai, o pylimai
Su išraustom uolomis. Jauties
Kaip šaltam šuliny. Bandai
Išlipti, o kojos nugrimzta

Į raugintų kopūstų sunką.
Kabinies ne už rentinių, o už žemės
Šaknų ir šakniavaisių. – Žmonės
Juos vadina ne rūsiais, o ledaunėm. –

Visatos centras, piliakalnis,
Nuo kurio žiemą vaikai važinėja
Rogutėm, o vasarą, kai per trisdešimt,
Norėčiau ten gyventi. Rašyti.

Ar yra kas geriau nei rašyti
Savo praeityje, atminty, savo
Nemeilės šaltyje? – Juo labiau
Kad mano seneliai jokios ledaunės

Neturėjo. Užtat aš turėjau: čiuožiau
Ant knygos nuo kalno į kiemą,
Pilną kasdienių darbų ir tuštybės,
Pilną manęs – tuščio net skamba. –

Bet ledaunė pilna bulvių, agurkų
Ir burokėlių, ir mane ji paneigia.
Pavasarį viskas sudygsta
Ir netenka vertės. Dingsta. –

Aš taip pat esu tiktai tas,
Nuo kurio važinėja rogutėmis
Vaikai kalėdiniai. Bet Kalėdų
Aš nešvenčiu. Kalėdos

Yra tiems, kurie nusižeminę,
Kurie niekad neturėjo kalnų,
Aukštesnių nei manasis Kazbekas
Vidur kiemo. Ranka pasiekiamų. –

Ne rūsiai, o pylimai atminties
Ir niekada nešienaujamų
Žolynų. Jų olose jaučiuosi
Giliau, esmingiau negu būčiau

Giliam šuliny. Giliai atminty,
Kurioj štai sėdžiu, rašau
Sugrubusiais pirštais. Net nebeieškau
Žolių šaknų. Nebesikabaroju iš čia.

Jau daugelį amžių.

*

Vaikinas dykumoje: kojos
Įšalusios į smėlį, kaklas
Įdegęs į degantį dangų: pirmyn
Nei atgal, žemyn nei aukštyn. Akys
Ragėja kaip kojų nagai, kojų
Nagai mėlynuoja kaip akys.

Nesakyk, kad šitaip nebuvo.
Jei nebuvo, sakyk, šitaip bus:
Dykumas apželdins, tačiau žmogus
Ten nudžius, šaltinių priveš
Iš jūrų visų, tačiau jūrų laivai
Ten neplaukios. Prieš laiką sudegs.

Smėlio skonis burnoj, pelenai
Vietoj plaukų net už smėlį
Tikresni: smėlio sąmonė, kurios
Nepanaikina joks horizontas,
Joks troškulio miražas. Kelionė
Stovint vietoj ir po žeme.

Dar sutinku tą vaikiną: manęs
Jis nepažįsta ir net neįsivaizduoja,
Kad lietingoje žemėje gali būti
Dykumų. Tačiau būtent dykumos
Ir yra ta smėlėta migla horizonte,
Debesims ryjant degančią žemę.

*

Viešbučio kambarys: kambarinės
Baisiai mandagios, bet nemandagūs
Paveikslai ant sienų: ore pakibus
Galva ryja ore pakibusį kaulą, kuris
Kaip dukart du sutampa su kaulu
Lovatiesės audiny. Bet tu čia gyveni.

Bet tu čia gyveni. Už turėklų
Balkono brėžiasi balsvas kontūras
Klasicizmo: kaulo spalvos kupolai
Ir kaulo kietumo skersgatviai.
Tu gyveni už balkono, ištiškęs
Į šaligatvio grindinį. Pilką betoną.

Tu gyveni jau miręs. Viešbutis,
Kuriame tu svajojai gyventi, kurį
Modeliavai savo butuose, nėra jau
Nei ramybė, nei poilsis. Filmuose
Viešbučiai tikresni, nes čia vaidina
Ne aktoriai, o prisiplakėliai.

Sterili ir spindinti švara paklodžių
Ir pagalvių užvalkalų niekad
Čia užklydusiam poetui nedraudžia
Svajoti poetiškai: už viską
Mokama grynaisiais. Krauju,
Kuriuo pasirašomos meilės sąskaitos.

*

Laimingi vaikai, išprievartauti
Ir išviešinti. Kiekviena jų diena
Atima, ištrina, panaikina po dieną
Iš gyvenimo pabaigos. Traukiasi
Mažas gyvenimas, kol telieka
Tik ši diena. O pusiaudienį ištinka mirtis.

Ir užauga laimingi vaikai, mirę
Dar negimę. Laimingi, nes atminties
Niekada neturėjo, laimingi,
Nes ateities niekada neturės,
Ir važiuoja į darbą pilni autobusai,
Pilni troleibusai iškamšų. Manekenų.

Jau vaikystėje suvartotas visas
Būsimas gyvenimas. Raukšlėti
Ir sukumpę, ir susisukę laimingi
Mūsų vaikai. Tačiau jų senatvės
Patarimų kažkodėl niekas
Neklausia: jie pasakų neišklausę.

Laimingi vaikai, negirdėję
Siaubo pasakų, nesiklausę
Vargo lopšinių. Viso gyvenimo
Apibendrintos miniatiūros, modeliai
Nenusisekusių gyvenimų. Mirę
Pačiam vidurdienyje. Saulės aky.

*

Vaškinių figūrų muziejus
Iš Konan Doilio: vaškinės figūros
Mainikauja, padirbinėja
Pinigus Seime, Vyriausybėje,
Todėl jų langai užtamsinti.
Kad spindulys neįspįstų.

Jų karietų langai užtamsinti,
Kad niekam netopteltų sužinoti,
Kada jie renkasi korupcijos
Rūsiuose, nusikaltimų palėpėse.
Bet užtat jų nuotraukos nebijo
Mėnesienos nei saulės.

Vaškas niekad nebuvo sidabras.
Kaip ir auksas. Tik jo paties veido
Spalva visai kaip žmogaus: slepias
Po vaško kaukėm kunigai ir karaliai.
Aukso, sidabro žvakių nebūna.
O vaškas tirpsta visai kaip žmogus.

✶

Medėja vaikų daržely. Niekas,
Išpūtęs iš nuostabos akis, nežino,
Kad auklėjama mirtimi, niekas
Nežino, kad auklėjama, ugdoma
Vien mirtimi, ir tik tada vaikų
Darželis nevirsta konclageriu.

Koncentracijos stovyklose auga
Mano ir tavo vaikai. Mūsų
Alter ego perka vaikams ginklus,
Ir kuo autentiškesnius, tuo geriau,
Bet vaikai nebešaudo į niekur,
Šaudo į atėjusius jų tėvus.

Medėja yra geriausias sprendimas
Vaikų daržely ar namuos, kur nieko
Be senelės nėra. Senelė geriau
Už Medėją: jos mirtį istorija
Užkloja storai, bet senelės nemeilė
Niekada nevirs pasauline klasika.

Medėjos vaikiūkščiai atgimę
Rikiuoja kariuomenes vieną prieš kitą,
Bet daugiaaukščių namai per maži
Kautynėms, vaikų darželiai per toli
Nuo namų, kad juos sutriuškintum
Ir išliktum. Medėja, deja, gyva.

*

Pavargau. Lovoj gulėdamas
Ir matydamas, kaip beprasmiškai
Nuo ryto lig vakaro iškasinėja
Ir užkasinėja niekam nereikalingas
Duobes niekam nereikalingi
Daiktai ir žmonės, pavargau.

Pavargau. Lovoj gulėdamas
Ir girdėdamas, kaip beprasmiškai
Slenka aštuonios valandos ir dar
Aštuonios valandos mano
Namiškių ir nenamiškių darbams,
Kurių niekam nereikia, pavargau.

Pavargau. Tyliai rašydamas
Šitą esė ir suprasdamas,
Kaip beprasmiškai auga beprasmių
Kalbų ir raštų kalnai niekam
Nereikalinguose kabinetuose, niekam
Nereikalingose televizijose, pavargau.

Pavargau. Už visus, kurie dirba
Dėl darbo, o darbas dirba
Dėl duonos, o duona uždirba
Būsimą darbą, už visus, kurie grįžta,
Pavargęs nuo tuštumos, pavargau.

*

Abiejų pabaiga vienoda:
Tarp Viršuliškių ir Žvėryno
Ant aukščiausio Mėnulio kalno
Du juodi katinai kaip lašas
Į lašą panašūs kaunasi po žeme
Juoda dėl savo namų.

Du juodi katinai, sumaišyti
Net pačių šeimininkų, eina
Vienas prieš kito balkoną,
Vienas prieš kito meilės
Teritoriją, nors abu jau nemyli,
Nors abu jau seniai iškastruoti.

Eina vienas prieš kitą žemėj
Ir po žeme, nes taip liepia
Gyvybė. Tik todėl jų kojos
Apželia žole, virš kapų
Pražysta žolynas ar krūmas,
Nes jie pakluso gyvybei.

Abiejų pabaiga vienoda:
Tarp Viršuliškių ir Žvėryno
Ant aukščiausio Mėnulio kalno
Du kauburiai. Mūsų niekas
Ten nepalaidos, nes ten ne kapinės,
Ten nepašventinta. Mes ten niekas.

*

Tik užsienietis parodo, kuo verta
Didžiuotis, kuo verta žavėtis
Nusmurgusiuose Smurgainyse. Svečias
Nustemba, kad ir mano nesvetinguose
Namuose esama reto trapumo
Iš mėnesienos iššiestų indų.

Valgytume iš tų indų, tačiau svečiai
Pasitempę ir orūs, ir jų orumas
Atsidaužia į mėnesieną. Saulės šviesoj
Mano namai nesvetingi ir užkerėti
Dulkių. O mėnesienoje dulkės virsta
Neperžengiama nepradaužiama siena.

Viešpatie mano, už ką man tokia
Kančia: būti šeimininku šitų senų
Griuvėsių, trūnėsių? Ne mano tėvai
Juos statė, ne mano vaikai griovė
Ir niokojo sienas jų, o aš turiu
Jais grožėtis ir jais didžiuotis.

Išgelbėk, Viešpatie, mane nuo šito
Turto. Šito palikimo, kurio negaliu
Niekam nei perleisti, nei palikti.
Svetimšaliai žavisi juo, bet tik todėl,
Kad jie svetimšaliai, kad jie nežino,
Kas auga ir veisiasi po pamatais.

*

Tą senovinę pilį
Paveldėjau. Jei tiksliau,
Paveldėjau jos vaiduoklius
Ir požemių žiurkes.

Žiurkių akys
Raudonos. Ir baltos baltos
Skraistės vaiduoklių
Iš visų keturių pusių.

Pilį žiedžia prižėlę
Maurų seni tvenkiniai,
Mūro plytas raudonas dega
Amžinoji ugnis. Pragaras

Rūsiuose, dar didesnis
Pragaras palėpėse: jose
Gyvena mano nepadaryti
Darbai, neišsipildžiusios viltys.

Viską paveldėjau su krauju,
Su genais. Todėl ir neieškau
Burtininkų ir čigonių.
Viską priimu. Ir klusniai

Vykdau visus įsakymus
Savo mirties tamsoje. Gęsta
Akmeniniame pilies šaltyje
Visos žvakės. Fakelai

Uždūsta. Net židinyje
Kūrenas skalda, o ne medžio
Balanos. Net testamentuose
Rašoma: pilis pastatyta

Iš antracito, akmens anglies
Ir ledo. Visko, kas leistų
Mirusiesiems gyventi. Knygos
Skaitomos tamsoje – baltuos

Voratinkliuos parašytos.
Vaiduokliai puikią raštiją
Sukūrę yra. Tik svečių, va,
Svečių tai čia niekad nebūna.

Visa kita, kaip buvo žadėta:
Dangus, pragaras, pragaras,
Pasibaigiantis danguje, kuris
Nėra jokia pabaiga, kuris

Įkalina taip, kaip neįkalins
Joks žemės kalėjimas ir jokia
Gyvybė. Joks kūnas. Esi
Paveldimas paveldėtojas.

Amžinas.

*

Šaltinis, prie kurio neprasibraunu
Pro upės tėkmę sraunią. Nejau
Tokiai triukšmingai sraunybei
Dar reikia šaltinio tylos? Akmuo
Po šaltiniu vis dėlto daug baltesnis,
Ramesnis. Neapneštas smėlio.

Bet smėlio niekas nebijo, jei upėj
Ieško dangaus. Debesų akmenėliai
Baltutėliai grūdas po saule,
Ir iki vakaro jo ateis kėliais
Kruvinais ir neišgydomais.
Bet ar dėl to kaltas šaltinis?

Saulė visada kruvina. Tvarsto
Saulėtekio ir saulėlydžio
Žaizdas kraujuojančias, o tvarsčiai
Džiūstantys tėra džiūstančios
Akys žmonių. Ir todėl šaltinis
Nepasiekiamas. Už troškulio zonos.

Nekenčiu aš saulės. Nekenčia
Saulė manęs, bet neprateka
Joks upokšnis prošal. Man už nugaros –
Jokių kalnų nei ledynų. Ieškau
Šaltinio, prie kurio neprasibraunu
Pro triukšmą krioklio laukinį.

Saulė visada kruvina: eina
Prieš žmogų, prieš vandenį, prieš pasėlį,
Kuris mirdamas tyčia nušvinta
Saulės šviesa. Tyčia sudega
Duonkepėj krosny. Šaltinis
Neprisileidžiamas prie rugių ir ugnies.

*

Nukirpta, nors buvo galima
Ir atrišti. Daiktas sugadintas,
Bet užtat kaip derės sąvartyne
Daiktų: siūlai balti net blizga,
Akys išdidžios iki beprotybės,
Ir visos vienodutėlės.

Tai yra civilizacija: kirpti,
Pjauti, daužyti ir laužyti
Apvalius paviršius, formų
Įlinkimus. Tai, kas turi akis,
Tai, kas turi klausą, užversti
Triukšmo šiukšlių kalnais.

Nupjauta grubiai, nors buvo
Galima ir atlankstyti: druska
Ir cukrus čia nebesilankys,
O ir visa, kas persiima lengvai
Svetima forma, čia formą praras,
Pritapdamas prie sąvartynų.

Tai pažangos premija: žirklės,
Peilis ir kirvis. Tai pažangos
Pinigai tau, kuriuos išleisi
Defektui ir įtrūkiui pirkti,
Kad daiktas nepasiektų namų.
Dingtų įtrūky. Pauzėj.

*

Trūkdavo visko: duonos ir druskos,
Cukraus ir miltų, aliejaus
Ir malkų, tačiau labiausiai
Trūko tylos vienaties: turguj
Niekas neparduodavo nieko
Už maldą ar atdūsį: Tėve mūsų...

Bet labiausiai trūkdavo vienaties
Ir tylos. Vienatis prisigerdavo visko,
Ko trokštu ir alkstu: duonos
Kepalas man atrodė kaip mėnuo
Nemigos naktį, ir keista, ta nemiga
Visada buvo soti ir patenkinta.

Grįžę iš turgaus tušti nemigos
Naktį sąskaitas suvedinėdavom
Su sąžine: nesvetimoteriavau, nevogiau
Ir nemelavau. Tačiau duonos
Ir druskos trūkdavo vis viena, ir aš
Tiesiog užmigdavau. Amžiams.

Tik netikintys taip kalba, negavę
Druskos už giesmę ar maldą
Turgavietėj prišnerkštoj:
Duona dalijama, seikėjami
Druska ir miltai, o nemigos mėnuo
Spindi šaltas kiekvienam ir niekam.

*

Šaukiasi sodo žirklių šitie
Serbentai, agrastai. Gyvatvorės bus,
Nuketvirčiavusios sodą. Dešimt
Kvadratinių sodų. Krūmynai
Uogų neves, nežydės ir bičių
Nemaitins, bet užtat bus apvalūs.

Kirvių ir pjūklų šaukiasi šitos
Dūzgiančios liepos. Elektros laidai
Jų nenugenėja, nors mirtini
Ir mirtingi. Užtat jos bus riboženkliai,
Ketvirčiuojantys gatvę, šaligatvį
Į šimtą šaligatvių, gatvių.

Svarbiausia – tvarka, o žydėjimas
Neprašo leidimo pražysti
Ir nužydėti. Tvarkingą šaligatvį
Plytelėmis nuketvirčiuotą, paverčia
Jis sąvartynu žiedų ir lapų.
Ir kiemsargiai čia jau bejėgiai.

Žydėjimas apskritai anomalija
Yra, o kas bus, dar pamatysim,
Kai krūmai ims želt ant dangoraižių
Stogų, kaip dabar želia pilaitėse
Nebaigtose. Gyvenimo nebėra,
O krūmai, berželiai kad želia!

Kirvio ir pjūklo šaukiasi šita
Nenumatyta nesuplanuota gyvybė
Po neprognozuojamu dangumi. Jį
Protingos gentys taipogi apgaubia
Stiklo gaubtu, kad būtų vienodas
Ir vientisas. Be debesų.

*

Lūžtantis balsas, lūž-
Tančios prasmės ir
Lūžęs gyvenimas po
Perskeltu dangumi, po
Pažirusia mėnesiena, lūž-
Tant kojoms, kai bėgi.

Bėgimas paskui save, bė-
Gimas paskui svajonę, pas-
Kui tikslą sudaužytų
Butelių šukėm, kurias
Pats sudaužei, susi-
Sėmei į patirtį savo.

Lūžusi patirtis per-
Pus: šiapus – ištikimy-
Bė, anapus – jau bro-
Lio išdavystė, kurios ne-
Atkeršysi, nes išda-
Vė brolis. Už tiesą. Teisybę.

Frazė trumpėja, lūžta
Prasmė, ir balsas lin-
Kęs dingti visai, bet nie-
Kas už mane nepasi-
Rašytų ataskaitos už me-
Tus, kurių negyvenau.

*

Tylos oazė. Vijokliais baltais
Krintančios mintys, ant palangės
Oranžiniais kaktusais sprogstančios
Dygios svajonės, ir šitam fone –
Trys žmogžudystės: žmogžudystė
Tiesos, žmogžudystė doros
Ir ištikimybės grubi žmogžudystė.

Trys riteriai, pilni išminties
Ir doros kupini, ir visi, pasirodo,
Nepakaltinami. O ištikimybė,
Dora ir tiesa laukia amžinaties
Tarp rožių ir kalijų pusrūsy,
Kur kitados buvo kankinama.

Ir vis dėlto tai tylos oazė. Driekias
Apmąstymų sąvašynai, slūgso
Sprendimų samanos kambarinės,
Ir taip išdidžiai vaikšto katė
Visko žinojimo, kad abejonė
Dėl šio gyvenimo net nekyla.

Riteriai nepakaltinami. Kitados
Čia buvo kalinama ir reikalaujama
Prisipažint, kad gyveni, o gyventa
Nebuvo. Alpstu rožių ir kalijų
Kvapo pakirstas ir didžiuojuos,
Kad mirdamas tuo labiau gyvenu.

*

Dabar miestas klega, tačiau
Aš jį padegsiu ir užgesinsiu
Su aušra. Su aušra nėra jokios
Gyvybės, kuriai būtų
Pavojinga: ištikimybė sau
Ir artimui savo. Vien pagirios.

Su aušra sutvarkysiu visus
Priemiesčius: eidamas į darbą
Sutiksi vien miegančius. Vien niekur
Nesančius sutiksi tarnybose.
Aušra nenušviečia raudonai
Kaip saulėlydžiai. Vos vos skaidriai.

Aš tuoj užmigdysiu šitą
Prakeiktą paauglių suaugystę:
Visi bus impotentai, visos
Kurvos bus frigidiškos. Bus
Vaisingojo Dievo karalystė,
Kuri vis viena kada nors ištiktų mus.

Dabar miestas juda, klega,
Gyvena, tačiau su aušra
Jis atgailaus tyloje. Iš tylos
Vėl kalsis diena, kurią
Reiks padegti ir užgesinti
Ir dienoti nakties pelenuos.

*

Mirtis nelinkusi laukti, tačiau
Paverčia gyvenimą ilga liga –
Neišgydoma, ir jokie ramentai
Nebeprisimena frontininkų ramentų,
Jų sapnų ant tiltų. Nebeprisimena
Lazdos kaukšėjimo smegenyse.

Ramentai yra mūsų užuojauta
Ir mūsų viltis. Mirtis nepakenčia
Ramentų, gipso, įtvarų. Mirtis pati
Ir nuosprendis, ir bausmė, bet nori,
Kad būtų kažkas, kas amžinybėj
Mąstytų tik apie ją. Ir apie nieką kita.

*

Koją sutraukia mėšlungis,
Ir skęstu. O, sprogstanti tuopa,
O, rusiškas topoli: žemė
Be gali toli, o dangus tolimasis
Be galo arti. O tarp jų, nesutaikomų,
Telpa visas gyvenimas mano.

Samana samanėle minkšta
Užmaršties, jei aptrauki mano
Žalią rytojų, aptrauk ir mano
Kruviną dabartį: skęsta
Kraujo ugny mano miestas
Ir mano viensėdis – saulėj.

O aš – jau dugne, dumblių,
Mažyčių žuvelių žydrynėj
Žaidžiu akmenėliais: čia – tiesai,
Čia – išdavystei, čia – melui,
O dugnas, akmenėliais nusėtas,
Esu tik aš. Tik mano gyvenimas.

Rūke rūkasai, apgaubki
Atmintį labai nuodėmingą
Todėl, kad skaidrią labai. Skaidrią
Kaip paskenduolio mirtis, kaip gyvo
Žmogaus atsiminimas, kaip jis
Numirė. Ir virto rūku rūkiausiu.

✶

Žydėjimas svyrantis, sveriamas
Prie žemės dangaus, pražydusio
Virš dvaro stogo raudono. Mažas
Tas dvaras, bet vis dėlto dvaras.

Su savais tvenkiniais, nuo kurių štai grįžtu
Po penkiasdešimties metų. – Arbatos? –
Guvernantės prijuostė net braška,
O šeimininkės žiedas auksinis

Išduria akį. Girgžda po kojom
Parketas, ir tas girgždesys
Laužo klausą: skiedrom ir vaško
Gurvuoliais. Ne, nesu gimęs

Šitoj vėsoj, šito žydėjimo alsiame
Vešlume. Ant dangčio fortepijono
Nesibučiavo tėvų šešėliai, tvenkinio
Žaliame paviršiuj nesibučiavau ir aš

Su jokiom undinėm. Atviruose
Languose pinasi užuolaidos ir medžių
Šešėliai peršviečiami. Nuo sienų
Žiūri senoliai, kurių nedrįsta

Net saulė paliest, net vešėjimas
Vasaros. Ne, čia niekada negyvenau
Ir niekada negyvensiu, net grįžęs
Iš pačios tolimiausios vaikų ateities.

Neprajodinėsiu jaunų eržilų,
Nesimeilinsiu sakalui savo medžioklės.
Suka į kiemą baimės karietos,
Nevilties diližanai, ir to užtenka

Nedidelio dvaro pilnatvei. Slegia
Vešlumas žydinčių debesų, dusina
Gėlynų aistros raudonis. Geriau jau
Grįšiu prie savo praeities tvenkinių.

Išsilaužusi karklo vytelę
Tenai žvejoja trečios kartos iki manęs
Vaikystė. Traukia ir traukia žvilgsniu
Mano paties praeities karosus.

Traukia ir traukia žuvis auksines,
Kurių jau nieks nepažįsta. Ir tvenkiniai,
Prie kurių sustojęs buvau, yra trečios
Kartos tvenkiniai. Iki manęs. Ir savęs.

*

Migruojantys paukščiai nuniokoja
Derlingiausius pasėlius, bet ekrane –
Koks tai grožis! Dėl grožio, švytėjimo
Žąsų žąsinėlių pasėliai nuniokoti
Virsta derlinga dirva, kurią galima
Vėl apsėti. Estetika laimi prieš etiką.

Grožis laimi prieš naudą. Bent man
Gražiausi juodi, kad net spindi, paukštelių
Smulkučių pulkai, nusiaubiantys
Ne laukus, o miestus, didžiausias
Civilizacijas. Žąsys Europą išgelbėjo,
Gal apgins jos ir nuo globalizacijos.

Žąsys nėra pilkosios, raibosios
Mano antelės, bet jos visada praneša,
Kada baigiasi mūsų lengvabūdiška
Vasara, kada prasideda mūsų baimių
Ir siaubo ruduo. O Amerika, o Europa
Piešia jų apanglėjusius kontūrus.

Migruojančių paukščių grėsmingi šešėliai
Yra pagrindiniai pasaulinės žinios pernešėjai,
Suvienytos žemės šaukliai. Afrikoj
Skelbiantys, kas tai yra ledynų aižėjimas,
O ledynuose sėjantys savo išdžiūvusias
Plunksnas: jos karštyje dega.

Laukiu praskrendančių paukščių, laukiu
Numestos plunksnos, kuri kvepėtų
Ekvinokcija, žemės pusiauju ir badaujančiųjų
Tikra neviltim, kurios jau seniai pasiilgo
Suvienytas pasaulis, kasdien vis labiau
Trupantis. Paukščiai mus bent jau vienija.

*

Tapk savo šešėliu, iki juodumo
Prisigerk saulės šviesos, ir, virtęs
Saulės dėme, saulę užstok: saulė
Savo dėmės šešėly, saulė šešėly
Žmogiškos nuodėmės ir saulė šešėly
Pragaro vartų! Tai bent pavasaris!

Tai bent šėliojimas! Pražydusios
Pienės galvutė plaka ir užplaka
Pernykštės žolės baltą juodumą, šešėlis
Vandens, dar tebešniokščiantis ant įšalo,
Lipa kalvų šlaitais, naikindamas
Balčiausius atsiminimus neužmirštuolių.

Bet tai paslėpta nuo neapykantos
Juodo aklumo, nuo netikėjimo
Akliausios tamsos. Vien iš tolo girdėti:
Plaka ir užplaka liepsnos nuodėgulį,
Ryja suryja nuodėgulis liepsną.
O tu? Tu tapk savo šešėliu.

Tapk savo šešėliu, iki juodumo
Prisigėrusiu saulės. Nešviečia, bet saulė,
Žvarbi, bet diena. Ir visa tai atneša tau,
Atvelka Prometėjas. Kaip mirtį,
Kurios tu neprašei, kaip naktį audrotą,
Kurios nenusipelnei. Tai bent prisikėlimas!

Devynios lyrinės baladės

Kažkas prieš šimtą metų

Suskeldėjo vanduo. Tai šimtas metų
Vilties ir gėdos. Prieplaukoj sustojo
Šešėliai valčių, tačiau jokių valčių
Nėra. Pieštukai meldų piešė dugną,
Kurio nėra, ir irklas tėškėsi per orą
Tarsi per šimtą metų mano gėdos.

Ant sienos brėžėsi paveikslas: šimtas metų
Vilties ir gėdos: laikės už kultuvės
Merga graviūros, ir tinklus išdžiaustė
Žvejai paveikslo, ir sijonus kaišė
Jaunamartės dainų. Dainas dainuoja
Kažkas prieš šimtą metų mano gėdos.

Rugpjūtis perskilo. Bespalvės žvaigždės
Iš lėto tirpo puoduke arbatos,
Ir rudenio jau nieks nelaukė. Skaitė
Senas knygas, tikėjo tuo, ką rašo
Seni abatai ir vienuoliai, dryksta
Ruduo per šimtą metų mano gėdos.

Šeimyna grįžo iš laukų. Nebuvo
Nei ką ganyt, nei girdyt ką. Jie gėrė
Per dieną savo balsą. Nuo to balso
Girti sugrįžo ir dainingi. Liko
Nedygusi žolė. Dabar ją mindo
Kažkas prieš šimtą metų mano gėdos.

Dar viena nuopuolio baladė

Susitikom ant vėlių suolelio. Žemėj bujojo
Skurdas ir vargas, paukščiai lesė iš savo delnų, žvėrys
Žvėrių dubenėliuose saugojo mums savo mirtį, saulė
Ritino žemę per krosnį, per pečių savo pačios, ir žemė
Negalėjo pakelt savo svorio. Vis smuko ir smuko.

Iš rojaus, nuo vėlių suolelio viskas atrodė
Dar baisiau: vandenys virto liūtimis ir audromis,
Smėlynai pavirto saulės kruša, o miškai staiga tapo
Vienu dideliu debesiu, kurs neišlyja, ir žmonės
Negalėjo pakelt savo svorio. Vis smuko ir smuko.

Buvo aišku, kad žmonės to nusipelnė. Trobos,
Surėstos iš cukraus ir šokolado, staiga pavirto
Trobomis iš šiaudų ir mėšlo, akmenų riedulių sienos
Virto sienom faneros, sintetinėm sienom, ir miestai
Negalėjo pakelt savo svorio. Vis smuko ir smuko.

Žmonės žūčiai nebuvo visai pasirengę. Ėjo
Jie per lieptus, per tiltus, lyg žemėj visai nebūtų
Sausumos, ėjo lynais lyg žemėj visai nebūtų
Kryžkelių ir kelių į tikslą, į mirtį ir laikas
Negalėjo pakelt savo svorio. Vis smuko ir smuko.

Pasakos variacija

O smilkiniuose žybsėjo po žvaigždę,
Žvaigždės žilo, žilo, kol ėmė gožti
Kaktą ir akis, o žilo plauko švytėjimas
Pagaliau pasiekė tiesą: aukštai, ant kalno,
Švietė Biliūno žvaigždė, o žemai, pakalnėj,
Šniokštė Maironis. Bet žmonės buvo toli.

Kūdikis buvo suvystytas į skarą, pilną
Žvaigždžių šviesos ir mėnesienos, bet skirtas
Ne turtingiesiems, o vargšams. Augo,
Brendo vaikas ne savo šviesos vystykluos,
O duonos ir pieno marškonyje. Žmonės
Nebuvo jo ir jam dėkingieji. Nebuvo jų.

Žirgas su žvaigžde kaktoje, ristūnas,
Lekiantis aukštu vaivorykštės tiltu
Virš amžinosios nakties – tai niekieno
Gyvenimas niekad. Tokį ir tiktai tokį
Žirgą man kalvis apkaustys retežiais,
Sukaustys raitelio kojas, rankas mirtimi.

Nevedė mėnuo saulužės, netekėjo
Saulužė už mėnesio, nes nebuvo
Pirmo pavasarėlio. O, tas paskutinysis
Mūsų pavasaris vandeny virš galvos!
Pavasaris nebūty virš visos atminties,
Šviečiant vien vakarinei. Aušrinei mirus.

Oracija laiko gėrybėms

Dosnios laiko skobnys, bet mes ne valgom, o geriam
Savo regėjimą ir savo klausą: antai iš riešuto išsirita
Kaulinis drugelis, ir dūžta aplink langai jam plakantis,
Ir džiūsta aplink šuliniai, jam sparnais sumosavus,
Ir laiko skobnių gėrybės kasdien vis šviežesnės.

Mes geriame ilgesį savo ir nerimą, ir nusigėrę
Nuklystam į savo šerkšnotą, įšalusį paupį: nuo saulėgrąžos
Atsiskiria saulės zuikutis, surūdijęs lyg adata, sminga
Į stalo sidabrą nelyg į adatų pagalvėlę,
Ir laiko skobnių gėrybės kasdien vis šviežesnės.

Dosnios laiko skobnys, tačiau nėra lauko tualetų ir vešlių
Pakrūmių. Mes geriame savo akis ir savo balsą,
Ir iš trapios jūros kriauklelės pakyla didžiulis vanagas,
Kuris net nepakilęs puola apkurtusią sąžinės vištą,
Ir laiko skobnių gėrybės kasdien vis šviežesnės.

Nusigėrę mes miegam, vėduojami savo klausos ir regėjimo.
Ir mūsų sapnai gyvesni už gyvenimą: iš supuvusios obuolio
Iškiša galvą varinis kirminas, ir raitosi šerkšnas
Ant sodo šakų, ir ledas garuoja virš mirusios upės,
Ir laiko skobnių gėrybės kasdien vis šviežesnės.

Palto baladė

Taip baisiai atrodau? Brolau, tai dėl to, kad užmiršęs
Kalbėti esu. Tai dėl to, kad nė karto į gatvę
Išėjęs nesu dienai plieskiant. Ir širšių, uodų, musių mišios
Kas dieną man užpirktos. Dievas kapšelį joms atveria.
O palto, įmirkusio purvino palto nepakeliu. Savo.

Aš nieko nekaltinu. Akys įžiūri dar tamsą,
Ir ausys vidurdienį girdi. Kasnakt apsirūpinu
Ambrozija Dievo, nektarais, kad tik nereikėtų man „tamsta",
„Bičiuli" sakyt. Be vienatvės esu kaip be rūbų,
Bet palto, įmirkusio purvino palto nepakeliu. Savo.

Jaučiuosi gerai. Ir atrodau gerai – be privalomos
Kosmetikos sukčių, vagių. Tai dėl to, kad ilsiuosi
Laikais prakeiktais prakeiktoj praeity. Jų be galo
Ilgiuos ir lig galo gyvenimo juos simuliuosiu.
Bet palto, įmirkusio purvino palto nepakeliu. Savo.

Atrodau blogai? Pūva rūbai, bet kūnas nepūva.
Kūnas senka, o skurlių, trūnėsių piliakalniai auga.
Tai dėl to, kad ne taip, kad ne ten laiko draiskanas siuvo,
Ir jų vėliava nebeapgins jau nei priešo, nei draugo.
Nes įjuodusio purvino palto nepakeliu. Savo.

Pasaka yra pasaka

Akmenys leidžia voratinklius, tais voratinkliais
Laipioja tarsi vorai. Sraigtasparnių musės
Susukamos į sūkurius oro, ir akmenys
Staiga pasijunta dangų – lengvi nelyg debesėliai.
Ir nieko čia nepakeisi. Pasaka yra pasaka.

Miškas augina dulkes, o ne lapus, nukloja
Pakilimo takus aerodromuose, kuriuose šiukštu
Medžiai augti negali, nukloja operacinių
Stalus, ir vėžiu sergantieji staiga pasveiksta.
Ir nieko čia nepakeisi. Pasaka yra pasaka.

Upė auginas dyglius: tarsi ežio motina
Ji eina su vaikais po serbentų krūmu, serbentas
Apsigaubia spygliuotom vielom, ir tą tvorą
Stropiai saugo visų nusikaltėlių sąžinė.
Ir nieko čia nepakeisi. Pasaka yra pasaka.

Pieva skleidžia nuodingus garus lyg flakonas
Kokio skiediklio. Mažytėj flakono galvutėj
Branduolinis užtaisas tiksi. Jam sprogus
Sulapoja, suošia žmogus, ne gamta.
Ir nieko čia nepakeisi. Pasaka yra pasaka.

Žalgirio baladė

Nebuvo to mūšio, bet nugalėtojų
Daugiau negu nugalėtųjų. Švenčia
Vieni ir kiti, bet ateities vėliavos
Svyra ant nugalėtųjų galvų, ir tėvynė
Bus maža, bet vis dėlto tėvynė išties.

Nugalėtojai paliko mums savo vardus,
Bet nepaliko nieko, kas pasakytų
Jų mirties vietas, jų kapavietes,
Ir jos užaugo svetimtaučiais kedrais. Tėvynė
Bus maža, bet vis dėlto tėvynė išties.

Mūšio nebuvo, bet visi prisikėlusieji
Žuvę be mūšio kuria ir vis iš naujo
Atkuria savo tėvynę, ir mūšio Žalgiris
Laukia savojo laiko ir vis nesulaukia.
Todėl ir nėra, nebuvo tėvynės kol kas.

Žalgirio mūšy mes žuvom ir žūstam
Tam, kad kažkas pasakytų, kad esam.
Buvom. Būsime. Bet Žalgirio mūšio
Nepakeltų net pats galingiausias,
Prakeikčiausias Perkūnas. Pakėlė?

Spiritinės pašvaistės baladė

Sukandę dantis staiga prakalbės
Tiek metų tylėję kalti mylimieji.
Nes vienas kitam kalti. Patys sau
Kalti, ir todėl jų kalba bus srautas
Ugnies ir dervos, po kuria išsilydo
Visa patirtis vyno ir meilės pašvaistėj.

Bet amžiams nutils visi, kurie skelbė
Tiesos ir teisybės vardu Dievo meilę
Ir Dievo nemeilę, ir jų tylėjimas
Žiauresnis bus ir už prakeiksmus
Išdavusiai žemei, ir ta jų tyla
Staiga išsilies į midaus ir vyno pašvaistę.

Po šitiek savaičių trukusių karščių
Staiga pratrūks neapykanta. Medžiai
Išgrius su šaknimis, o upės šaknį
Padegs požeminis žaibas, ir žemė
Pavirs didžiuliu lavos ir akmenų
Srautu skaidrioj degtinės pašvaistėj.

Baisumo tik tiek: ant butelio krašto,
Ant krašto bedugnės sūpuosies: nieko
Bijot negali, nes baimės kalba
Seniai atimta. Bet užtat koks tylus
Praregėjimas, koks gilus galutinis
Praregėjimas tylioj spiritinėj pašvaistėj.

Nutekėjimas laimės ir laimės

Pabandysiu rašyt apie lakštingalą,
Niekada negirdėjęs jos ir neįsivaizduojantis,
Kaip ji atrodo: tolimos dainos, naktiniai
Klaidžiojimai priemiesčio krūmuos, ir vienas
Tikėjimas laimės, tekėjimas laimės, ir viskas...

Pabandysiu rašyt apie geležinkelius,
Niekada nevažiavęs traukiniu ir net negyvenęs
Palei geležinkelį: tolimas gausmas lyg jūros
Ošimas, lyg tiksintis laikrodis ritmas, ir vienas
Tikėjimas laimės, tekėjimas laimės, ir viskas...

Pabandysiu rašyt apie dvaro fligelius,
Nežinodamas, kam jie skirti, negirdėdamas
Kirvarpų sienose jų: seno parko ošimas
Ir tirštėjantis parko alėjų raudonis, ir vienas
Tikėjimas laimės, tekėjimas laimės, ir viskas...

Pabandysiu rašyt apie saulėlydžius
Taip, lyg niekad nebūčiau jų matęs, lyg niekad
Nesimaudęs juose: liūdesys lyg kažkur išvažiuojant,
Ilgesys lyg sugrįžus iš nesamos žemės, ir vienas
Tikėjimas laimės, tekėjimas laimės, ir viskas...

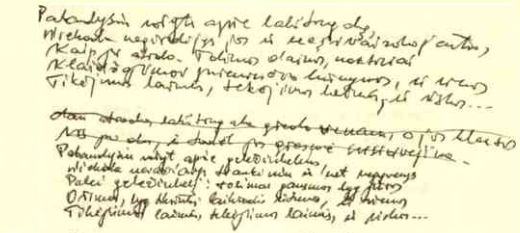

turinys

Kas perkelta. Valentinas Sventickas 5

Visareginčios liūdesio akys

Saulėlydis mano giesmė... 18
Saugiai parnešti paslaptį... 19
Mane liudija kitas... 20
Rodyklės be laikrodžio... 22
Ten yra durys... 23
Dievas yra vyšnia... 25
Mirtiškas grožis... 27
Gyvenimo laiptai veda... 28
Pačiam netekties pakraštyje... 30
Kviečiu į šešėlių mūšį... 32
Dieve, apsaugoki trapiausią... 33
Ne ūkanų ūkanos... 34
Teisingiausias atsakymas bus... 36
Su viršūnių sodinimu... 38
Mano pelėda tyli... 39
Aš kaip tas medis... 40
Susipažinkit, vaikai... 41
Pro svetimus žodžius... 42
Iš didžiulės nemeilės šis miestas... 43
Išvežčiau į kalnus... 44
Poezija knygos viršeliais?.. 45
Nemenčinės plentu ėjau... 46
Nerašau aš tos knygos... 48

Mylėti tą, kuri nemyli... 49
Meilė trunka triskart... 50
Kol kas nieks nesikeičia... 51
Kai glostai, lelijos ir rožės... 52
Atidarė duris... 53
Nugara šiaurėn... 54
To tai jau nesulauksit... 55
Duona žalia nevalgoma... 56
Neapgaus tavo skrydžio grakštaus... 57
Augalai po perkūnijos žydi... 58
Jei Dievas yra, jis yra... 60
Tai potvynis... 62
Tas žmogus, buvęs visur... 64

Trečios kartos tvenkiniai

Kaip tikras karalius... 68
Neprašau nieko... 69
Obels ir vyšnios valia... 71
Tik arkliai jau seniai nebeina... 72
Tūkstantinė minia... 73
Šalia mano verslo... 75
Kas turi degtukų... 76
Telefonas zulintų tris savaites... 78
Negražūs pasirodysim jam... 79
Blogio reklamos metai... 81
Bloknotas numeris du... 83
Nieko neprigyvenau... 85

Nutrauktos galūnės nuotraukoj... 86
Jis grūmodavo man... 88
Užtektų lagamino... 89
Nebeskaito Lazdynų Pelėdos... 90
Jų giminėj būta karvedžių... 92
Žiūrėjimo dienos ir naktys... 93
Sumaišyta... 94
Už durų, už vartų... 96
Paskambinti į Antakalnį... 97
Palėpių lobynai... 98
Baranausko akmuo... 99
Grįžta pašto balandžiai... 100
Imperatoriaus elektros kėdė... 101
Grąžinkime žydus žydams... 103
Vakaro jautis raudonas... 105
Žirgas kirstas... 106
Surūdijusią vinį pakėliau... 108
Gyvatės besiplaikstančios... 109

Pumpuras, bet ne purpuro

Keista: rugiai turėtų augti... 112
Pumpuras, bet ne purpuru... 113
Gyvenu ir bijau gyvent... 114
Iš kur tai atsiranda... 115
Vaikščioju vakarais... 116
Laimės kūdikis... 118
Kas aš esu... 119

Iššokame iš įsčių... 121
Verkti iš džiaugsmo... 123
Rugpjūtis... 124
O kitame sapne... 126
Kartais atrodo... 127
Pelenų virvė... 128
Rūsiai. Ne rūsiai, o pylimai... 129
Vaikinas dykumoje... 131
Viešbučio kambarys... 132
Laimingi vaikai... 133
Vaškinių figūrų muziejus... 134
Medėja vaikų darželyje... 135
Pavargau. Lovoj gulėdamas... 136
Abiejų pabaiga vienoda... 137
Tik užsienietis parodo... 138
Tą senovinę pilį... 139
Šaltinis, prie kurio neprasibraunu... 142
Nukirpta... 144
Trūkdavo visko... 145
Šaukiasi sodo žirklių... 146
Lūžtantis balsas... 148
Tylos oazė... 149
Dabar miestas klega... 150
Mirtis nelinkusi laukti... 151
Koją sutraukia mėšlungis... 152
Žydėjimas svyrantis... 153
Migruojantys paukščiai... 155
Tapk savo šešėliu... 157

Devynios lyrinės baladės

Kažkas prieš šimtą metų 160
Dar viena nuopuolio baladė 161
Pasakos variacija 162
Oracija laiko gėrybėms 163
Palto baladė 164
Pasaka yra pasaka 165
Žalgirio baladė 166
Spiritinės pašvaistės baladė 167
Nutekėjimas laimės ir laimės 168

KUKULAS, VALDEMARAS
Ku-117
SAULĖLYDIS MANO GIESMĖ: EILĖRAŠČIAI
/ VALDEMARAS KUKULAS. – VILNIUS:
LIETUVOS RAŠYTOJŲ SĄJUNGOS LEIDYKLA,
2011. – 176 P. KN. TAIP PAT: KAS PERKELTA
/ VALENTINAS SVENTICKAS. P. 5–7.
ISBN 978-9986-39-696-3

Šį naujų eilėraščių rinkinį V. Kukulas (1959–2011) yra spėjęs įteikti leidyklai pats. Knyga persmelkta gyvenimo saulėlydžio būsenų. Kartu ji atskleidžia reikšmingas meninės išraiškos permainas, stebina poezijos grožio ir ypatingųjų galių atsivėrimais.

UDK 821.172-1

Valdemaras Kukulas
SAULĖLYDIS MANO GIESMĖ
/ eilėraščiai / redaktorius Valentinas Sventickas
/ dailininkas Romas Orantas / maketavo Dalia
Kavaliūnaitė / nuotraukos iš poeto archyvo
/ kitos fotografijos – p. 2, Alio Balbieriaus,
p. 13, Antano Vasinausko.
2011 10 12. 4,4 apsk. leidyb. l. 831-oji leidyklos knyga.
Tiražas 500. Išleido Lietuvos rašytojų sąjungos
leidykla, K. Sirvydo 6, 01101 Vilnius,
www.rsleidykla.lt / info@rsleidykla.lt
Spausdino Standartų spaustuvė,
Dariaus ir Girėno g. 39, LT-02189 Vilnius.